

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Varhaiskasvatuksen aloitus - opas huoltajille

Pauliina Immonen & Sara Vedenoja

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Varhaiskasvatuksen aloitus - opas huoltajille

Pauliina Immonen & Sara Vedenoja
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2018

Pauliina Immonen & Sara Vedenoja

Varhaiskasvatuksen aloitus - opas huoltajille

Vuosi 2018 Sivumäärä 50

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa aloituskäytäntöjä helpottava opas Silkkiniityn päiväkodille. Opas on tarkoitettu uusille varhaiskasvatuksessa aloittaville perheille. Toiminnallinen opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Silkkiniityn päiväkodin vanhempien ja henkilökunnan kanssa. Oppaan lisäksi tuotimme liitteeksi listan hoidon aloituksessa välttämättömistä asioista ja varusteista. Teoreettisessa viitekehityksessä käsitellään varhaiskasvatuslakia, varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, kiintymyssuhteita, varhaiskasvatuksen aloitusta, päivärytmiä sekä ryhmän merkitystä varhaiskasvatuksessa.

Oppaan toteutuksessa hyödynnettiin Silkkiniityn vanhempien ja henkilökunnan haastatteluja. Haastattelut tehtiin syksyn 2017 aikana ja opas koottiin vanhempien ja henkilökunnan toiveita mukailten. Haastattelut olivat puolistrukturoituja teemahaastatteluja, mikä mahdollisti meille vuorovaikutuksellisen tavan kerätä tietoa. Yhteensä haastattelimme kahdeksaa henkilöä. Haastatteluiden jälkeen poimimme litteroinnin perusteella keskeisimmät ja haastatte- luissa useimmin toistuvat seikat ylös. Oppaan teossa hyödynsimme päiväkodin johtajan mieli- piteitä ja työstimme opasta yhdessä hänen kanssaan. Opas pitää sisällään päiväkodin päivite- tyt yhteystiedot, varhaiskasvatuksen aloituskäytäntöjä, kuten esimerkiksi tietoa varhaiskasva- tuspaikan vastaanottamisesta ja tutustumisjaksosta sekä päivärytmistä. Oppaassa kerrotaan lyhyesti myös vakuutuksista, poissaoloista ja sairastumisista sekä loma-ajoista.

Oppaasta tuli informatiivinen ja selkeä kokonaisuus, josta päiväkotiki kokee saavansa tulevai- suudessa paljon hyötyä. Tuotos tulee konkreettisesti käyttöön syksyllä 2018, kun uudet lapset aloittavat varhaiskasvatuksen Silkkiniityn päiväkodissa. Päiväkoti voi tulevaisuudessa muokata sähköisesti tekemäämme opasta tietojen muuttuessa. Myös muut Espoon kaupungin päiväko- dit voivat halutessaan ottaa oppaasta mallia.

Start of early childhood education - guide for parent and carer

Year	2018	Pages	50
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to conduct a guide for Silkkiniitty day care. The guide is directed to families whose children will start their day care at Silkkiniitty. The functional thesis was carried out in co-operation with parents and staff of the day care center. Besides the guide a list of all the necessary supplies needed when starting day care was included. In the theoretical framework, the following contents were dealt with: law considering day care in Finland, base of day care planning, social affections, starting at day care, daily rhythm and a group's role in early childhood education.

In execution of the thesis the interviews of parents and staff at Silkkiniitty were utilized. The interviews were conducted during the fall of 2017 and the guide was drawn up taking into account the wishes of both the parents and the personnel. The interviews were semi-structured theme interviews, which enabled us to use an interactive way to collect data. A total of eight persons were interviewed. After the interviews, the most significant and frequently recurred topics were transcribed. The opinions of the day care director were utilized and dealt with together. The guide includes updated contact information, starting policies of early childhood education such as information on confirming a place in day care and familiarizing period as well as on daily rhythm. The guide also includes brief information regarding insurances, absences, falling ill and vacations.

The guide in its final version is informative, easy to read and provides a lot of help for Silkkiniitty day care center in the future. The final version of the guide will be published in the fall of 2018 as new children start their day care at Silkkiniitty. It is possible to modify the guide if needed in the future. The director of Silkkiniitty Day Care will present the guide for the Espoo Early Childhood Education advisory board so that it can be utilized also for other units.

Keywords: early childhood education, start of early childhood education, beginning of childhood education

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön tarve ja tarkoitus	7
2.1	Opinnäytetyön tavoitteet	8
2.2	Silkkiniityn päiväkoti	8
3	Varhaiskasvatus	9
3.1	Varhaiskasvatuslaki	10
3.2	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	12
3.2.1	Laaja-alainen osaaminen	12
3.2.2	Oppimisen alueet	14
3.3	Espoon varhaiskasvatussuunnitelma	16
3.4	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	17
4	Teoreettinen lähestyminen oppaan tekemiseen	18
4.1	Kiintymyssuhteet	18
4.2	Varhaiskasvatuksen aloitus	21
4.3	Päivärytmi	23
4.4	Ryhmä varhaiskasvatuksessa	24
5	Haastattelut ja oppaan toteutus	25
5.1	Päiväkodin vanhempien ja henkilökunnan haastattelut	25
5.2	Haastatteluiden tulokset	28
5.3	Oppaan toteuttaminen	29
6	Arviointi	30
6.1	Tavoitteiden toteutuminen	30
6.2	Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset	31
6.3	Luotettavuus ja eettiset kysymykset	32
7	Opinnäytetyön prosessi	33
8	Pohdinta	35
	Lähteet	37
	Taulukot	39
	Liitteet	40

1 Johdanto

Tutkimustulosten perusteella varhaiskasvatuksella on lapsen ja nuoren elämään pitkälle ulottuva vaikutus, sillä varhaiskasvatus luo vahvan pohjan lasten oppimiselle. Suomalainen varhaiskasvatus on kokenut viime vuosien aikana muutoksia. Näkyvin ja suurin muutos on varhaiskasvatuksen sijoittuminen nykyisin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alan alle. Tämä on vaikuttanut varhaiskasvatuksen selkeämpään asemaan. Jokaisella lapsella on oikeus saada korkeatasoista ja laadukasta varhaiskasvatusta. (Koivula & Siippanen 2017, 10-11.)

Varhaislapsuudessa yksi lapsen suurimpia muutoksia on lapsen siirtyminen omasta kodistaan ulkopuoliseen hoitoon. Tämä koetaan usein koko perheen prosessiksi. Varhaiskasvatuspaikan valinta voi olla lasten vanhemmille kuukausia kestäneen pohdinnan tulos. Varhaiskasvatuspolun keskeisimpänä lähtökohtana on nähty lapsen kiintymyssuhteen merkitys hänen kokonaisuutensa kehitykselleen. Kehityspsykologisten teorioiden mukaan tarpeeksi pysyvä kiintymyssuhde turvaa lapselle terveen kehityksen ja näin ollen varhaiskasvatukseen siirtyminen saattaa tuoda uudenlaisia haasteita lapsen kehityksen kannalta. (Hujala & Turja 2017, 80-81.)

Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa päiväkodin vanhemmille sähköisesti jaettava opas koskien varhaiskasvatuksen aloitusta. Opas on tarkoitettu lähettäväksi kaikille uusille perheille, jotka aloittavat varhaiskasvatuksen Silkkiniityn päiväkodissa. Oppaan kokoamisessa hyödynsimme sekä vanhemmilta että henkilökunnalta haastattelujen avulla saatuja mielipiteitä ja ajatuksia. Suoritimme haastattelut Silkkiniityn päiväkodissa oleville lasten vanhemmille. Haastatteluissa kartoitimme esimerkiksi mitä huoltajat olisivat halunneet tietää ennen kuin heidän lapsensa aloitti Silkkiniityn päiväkodissa. Vanhempien lisäksi haastattelimme Silkkiniityn päiväkodin henkilökuntaa sekä päiväkodinjohtajaa. Henkilökunnan haastatteluissa selvitimme, minkälaisia asioita perheille kerrotaan, ennen varhaiskasvatuksen aloitusta.

Valitsimme varhaiskasvatukseen liittyvän aiheen, sillä aihe kiinnostaa meitä molempia. Tämän lisäksi toinen meistä on työskennellyt opintojen ohella lastentarhanopettajan sijaisena ja aikoo jatkossakin työskennellä päiväkodissa. Kelpoisuuden saamiseksi opinnäytetyön tuli liittyä varhaiskasvatukseen. Toinen meistä työskentelee päätoimisena valmentajana lasten ja nuorten kanssa.

Itse opinnäytetyön aihe ja tuotos joka opinnäytetyönä on tarkoitettu tuottaa tuli työelämän yhteistyökumppaniltamme. Päiväkodin vanhemmilta saadun palautteen perusteella tällaiselle oppaalle on tällä hetkellä tarvetta ja kysyntää. Lasten varhaiskasvatuksen aloitus on sekä vanhemmille että lapselle iso asia. Usein varsinkin vanhemmilla, joilla ei ole aiempaa kokemusta oman lapsen varhaiskasvatuksesta, herää aiheeseen liittyen kysymyksiä.

2 Opinnäytetyön tarve ja tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää varhaiskasvatuksen aloituskäytäntöjä tuottamalla opas Silkkiniityn päiväkodissa aloittavien lasten huoltajille. Opinnäytetyönämme tuotamme huoltajille jaettavan informatiivisen oppaan, jossa on kerrottu varhaiskasvatuksen aloituksen kannalta merkityksellisiä asioita, kuten esimerkiksi tutustumisjaksosta, lomaajoista ja päiväkodin yhteystiedoista. Kyseessä on täten toiminnallinen opinnäytetyö, sillä tuotamme opinnäytetyönämme oppaan, jonka päiväkotitoiminta voi jakaa uusille perheille. Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto tutkimukselliselle opinnäytetyölle, joka tavoittelee ammatillisessa kentässä toiminnallista opastamista tai ohjeistamista. Alasta riippuen toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksena voi olla jonkinlainen ohjeistus tai opastus kuten esimerkiksi perehdyttämispöytäkirja. (Vilka ja Airaksinen 2003, 9.) Tässä opinnäytetyössä oppaan tarkoituksena on kuvata konkreettisesti muodossa niitä varhaiskasvatuksen elementtejä, jotka ovat merkityksellisiä perheen aloittaessa tai siirtyessä toisesta varhaiskasvatuspaikasta Silkkiniityn päiväkotiin.

Opinnäytetyömme prosessi on muodostunut kolmesta eri vaiheesta. Oppaan tekemiseksi varten keräsimme haastatteluiden avulla tärkeimpiä seikkoja mitä meidän tulisi huomioida, kun kokomme opasta. Olemme haastatelleet lasten huoltajia sekä Silkkiniityn päiväkodin työntekijöitä. Kävimme haastattelut läpi, joiden pohjalta nostimme haastatteluista nousseet tärkeimmät ja useimmin toistuvat seikat ylös. Lasten vanhempien vastausten pohjalta ja työelämän kumppanimme toiveet huomioiden kokosimme oppaan, jota voi jakaa perheille joko sähköisenä tai tarvittaessa myös tulostettavana versiona. Oppaan ollessa lähes valmis arvioitimme sen päiväkodinjohtajalla sekä työntekijöillä. Pyysimme kommentteja myös muutamilta vanhemmilta. Oppaan voi halutessaan jakaa ennen varhaiskasvatuksen aloitusta tai viimeistään aloituksen yhteydessä ja sen tarkoituksena on olla Silkkiniityn päiväkodin työvälineenä varhaiskasvatuksen aloituksessa sekä parantaa päiväkodin aloituskäytäntöjä konkreettisesti.

Yhteistyöpäiväkodissämme nousi tarve oppaalle, josta löytyisi tiivistetysti kaikki varhaiskasvatuksen aloitukseen liittyvä tieto sekä esimerkiksi päiväkodin yhteystiedot. Opinnäytetyömme tarve on siis lähtöisin työelämästä, yhteistyöpäiväkodistämme, jonka vuoksi otimme lasten vanhempien lisäksi huomioon myös Silkkiniityn päiväkodin henkilökunnan ja päiväkodin johtajan toiveet. Huomioimalla sekä päiväkodin johtajan, varhaiskasvatuksen henkilökunnan, että lasten huoltajat, saimme arvokasta tietoa varhaiskasvatuksen aloittamisesta molemmista näkökulmista. Näin ollen meidän oli oppaassamme mahdollista huomioida sekä vanhempien että Silkkiniityn päiväkodin johtajan ja muun henkilökunnan mielipiteet ja toiveet.

2.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyöllemme asetimme kolme konkreettista tavoitetta. Ensimmäinen tavoite oli pyrkiä opinnäyteyössämme selkeään ja loogisesti etenevään tekstiin, jonka pohjalta kokoamme mahdollisimman helppolukuisen ja helposti ymmärrettävän oppaan aloittaville perheille. Toisena ja meidän mielestämme tärkeimpänä tavoitteena oli koota opas, jota yhteistyökumppanimme voi hyödyntää myös tulevaisuudessa ja josta yhteistyöpäiväkotimme perheet hyötyisivät mahdollisimman paljon. Oppaan on tarkoitus olla sellainen, jota yhteistyöpäiväkotimme voi myös jatkossa itse muokata ja muunnella tietojen muuttuessa.

Kolmas ja samalla enemmän henkilökohtainen tavoite oli kartuttaa omaa tietotaitoamme opinnäyteyömmme aiheen tiimoilta. Oppaan kokoaminen vaati meiltä kykyä poimia haastatteluiden perusteella tärkeimmät seikat ja saada ne selkeästi esille oppaaseen. Lisäksi tavoitteena oli oppia miten jäsenellä ja järjestää omaa ajankäyttöä haastavassa arjessa pienen lapsen ja töiden keskellä. Opinnäytetyötämme tehdessä juuri ajankäyttö ja sen haastavuus on noussut suuresti esille.

2.2 Silkkiniityn päiväkoti

Silkkiniityn päiväkoti sijaitsee Espoon Tapiolassa. Silkkiniityssä tarjotaan varhaiskasvatusta 1-5-vuotiaille lapsille ja sen lisäksi päiväkodissa järjestetään myös esiopetusta. Päiväkodissa tarjotaan hoitoa myös niille lapsille, jotka tarvitsevat pidennettyä varhaiskasvatusta. Hoitoa on mahdollista saada kello 22.00 asti. Silkkiniityssä on tarkoituksena aloittaa syksyllä 2018 myös ruotsinkielinen kielikylpyopetus muutaman vuoden tauon jälkeen. Toiminnan suunnittelu perustuu lapsen vahvuuksien ja tarpeiden havainnoimiseen. Varhaiskasvatuksessa pyritään vahvaan yhteistyöhön lapsen vanhempien kanssa.

Lämminhenkinen, myönteinen, kiireetön, arvostava ja yhteisöllinen ilmapiiri kuvaavat päiväkodin tunnelmaa. Silkkiniityn päiväkodissa lapsi saa olla lapsi ja lapsen myönteistä minäkuvaa pyritään vahvistamaan. Oppimisympäristöä muokataan tarvittaessa ryhmän tarpeita vastaavaksi. Oppimisympäristöä pyritään laajentamaan pois päiväkodin seinien sisäpuolelta ja Silkkiniityssä hyödynnetäänkin lähiympäristöä ja sen mahdollisuuksia oppimisympäristönä. Henkilökunnan vahvuutena nähdään yhteistyö. Silkkiniityssä henkilökunta on kehittämismyönteistä ja sitoutunutta. Myös pedagoginen pohdinta nähdään suurena voimavarana. Silkkiniityn päiväkoti toimii alalle suuntaavien opiskelijoiden harjoittelupaikkana. (Espoon kaupunki 2018.) Silkkiniityn päiväkodin johtajana toimii Mervi Pasanen, jonka kanssa olemme tehneet tiivistä yhteistyötä.

3 Varhaiskasvatus

Suomessa varhaiskasvatus pohjautuu valtion asettamiin lakeihin (1973/36) ja asetuksiin ja se on osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten hyvinvointia yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa sekä toimia lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi. Hyvinvoinnin edistämisen lisäksi varhaiskasvatuksen tarkoitus on tukea ja täydentää kotien kasvatustehtävää kasvatuksen ensisijaisen vastuun ollessa lasten huoltajilla. (Opetushallitus 2016, 8-9.; Varhaiskasvatuslaki 1973/36.)

Varhaiskasvatuslakiin (1973/36) perustuu myös valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016). Ensimmäisen kerran valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet julkaistiin vuonna 2003, kun Stakes (nykyään Terveiden ja hyvinvoinnin laitos) laati asiakirjan yhdessä eri asiantuntijatahojen kanssa. Tarkistettu painos julkaistiin vuonna 2005. (Stakes 2005.) Vuonna 2016 julkaistiin uusi Opetushallituksen laatima valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet astuivat voimaan 1.8.2017 tarkoituksenaan yhdenvertaistaa varhaiskasvatusta ja sen toteuttamista Suomessa. Niiden avulla myös ohjataan varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä määräämällä varhaiskasvatuksen keskeisistä sisällöistä sekä huoltajien ja varhaiskasvatuksen järjestäjän välisestä yhteistyöstä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään lisäksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä sekä monialaisesta yhteistyöstä. (Varhaiskasvatuslaki 1973/36.)

Uudet valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat pohjana paikallisille varhaiskasvatussuunnitelmille, jotka laativat varhaiskasvatuksen järjestäjät, eli kunta, kuntayhtymä tai muu palvelujen tuottaja (Varhaiskasvatuslaki 1973/36). Paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa huomioidaan valtakunnallista vasua täydentävät pedagogiset painotukset sekä muut merkitykselliset seikat, jotka ovat varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta merkityksellisiä. Paikallisen suunnitelman voi ”laatia joko palveluntuottaja-, yksikkö-, ryhmä- tai toimintamuotokohtaisesti” (Varhaiskasvatuslaki 1973/36). Lisäksi siinä tulee huomioida yhteistyö ja luoda sitä varten tarvittavat rakenteet niiden viranomaisten välillä, jotka hoitavat varhaiskasvatuksen sekä opetuksen sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä. (Varhaiskasvatuslaki 1973/36.)

Niin valtakunnalliset kuin paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat ovat nykyään varhaiskasvatuksen järjestäjinä oikeudellisesti velvoittavia. Paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa on mahdollista tarkentaa valtakunnallisia perusteita jättämättä mitään tavoitetta tai sisältöä huomioimatta. Tämä koskee varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lisäksi myös varhaiskasvatuksesta annettua lakia ja asetusta. Suunnitelmat tulee laatia niin kunnan järjestämälle varhaiskasvatukselle kuin kunnan hankkimalle ja valvomalle yksityiselle varhaiskasvatukselle ja perhepäivähoidolle sekä muulle varhaiskasvatukselle. (Opetushallitus 2016, 8-9.) Valtion

lisäksi myös jokaisella kunnalla on omat käytäntönsä varhaiskasvatuksessa ja jokaisen varhaiskasvatustyöyksikön tulee noudattaa sekä kunnan että valtion määräyksiä. (Mikkola & Nivalainen 2009.)

Perheen sisäisiä kiintymyssuhteita ei voi korvata paraskaan päiväkotia, mutta se voi omien vahvuuksien varassa tarjota lapselle emotionaalista läsnäoloa sekä sitoutuvaa vuorovaikutusta. Päiväkodin velvollisuudeksi voidaan sanoa, että sen tulee tarjota lapselle kyllin hyvä kokemus päivähoitosta. (Kalliala 2008, 274-275.)

3.1 Varhaiskasvatustilanne

Varhaiskasvatustilanteissa (1973/36) määritellään varhaiskasvatuksen tarkoittavan ”lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka”. Lain mukaan varhaiskasvatustilanne on tavoitteellista toimintaa, joka muun muassa edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia. Lisäksi varhaiskasvatustilanteiden tavoitteena on edistää muun muassa koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista sekä antaa jokaiselle lapselle yhdenvertainen mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen. (Varhaiskasvatustilanne 1973/36.)

Varhaiskasvatustilanteiden järjestäminen kuuluu kunnalle, jonka tulee huolehtia varhaiskasvatustilanteiden olevan saatavilla joko kunnan valvomana tai itse järjestämänä kunnassa esiintyvän tarpeen edellyttämällä tavalla. Kunta siis voi valita hoitaako se toiminnan itsenäisesti, tekeekö yhteistyösopimuksen toisen kunnan tai toisten kuntien kanssa. Kunta voi myös järjestää varhaiskasvatustilanteiden kuulamalla kuntayhtymään, joka hoitaa toimintaa. Palveluja voi myös hankkia muilta tahoilta, kuten valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta palvelujen tuottajalta. Palvelujen tuottaja voi olla joko julkinen tai yksityinen ja kunta voi myöntää palvelun käyttäjälle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelin. Varhaiskasvatustilanteiden tulee olla annettavissa lapsen äidinkielenä olevalla suomen-, ruotsin- tai saamenkielellä. (Varhaiskasvatustilanne 1973/36.)

Varhaiskasvatustilanteissa (1973/36) on säädetty riittävästä varhaiskasvatustilanteiden henkilöstön määrästä. Lisäksi laissa on määritelty yhdessä päiväkotiryhmässä voivan olla yhtäaikaaisesti läsnä ”enintään kolme hoito- ja kasvatustehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä” (Varhaiskasvatustilanne 1973/36). Tilojen ja toimintavälineiden tulee olla asianmukaisia, turvallisia sekä oppimista edistäviä. Lisäksi esteettömyys on huomioitava toimitiloissa. (Varhaiskasvatustilanne 1973/36.)

Jokaiselle varhaiskasvatustilanteissa olevalle lapselle tulee laatia henkilökohtainen varhaiskasvatustilanteiden suunnitelma yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Lastentarhanopettajan kelpoisuuden omaava henkilö vastaa päiväkodeissa varhaiskasvatustilanteiden laatimisesta. Tähän suunnitelmaan kirjataan ”tavoitteet lapsen varhaiskasvatustilanteiden toteuttamiseksi lapsen

kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi” (Varhaiskasvatustalaki 1973/36). Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan näkyväksi myös lapsen mahdollinen tuen tarve sekä tukitoimenpiteet ja suunnitelma niiden toteuttamiseksi. Lapsi osallistuu varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ikänsä ja kehityksensä mahdollistavalla tavalla, sillä suunnitelmaa laadittaessa on selvitettävä ja huomioitava myös lapsen mielipide. Tarvittaessa myös muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot, jotka tukevat lapsen kehitystä ja oppimista, voivat osallistua hänen varhaiskasvatussuunnitelmansa laatimiseen. Suunnitelman toteutumista on tarkistettava ja sitä on arvioitava aina, kun lapsen tarpeet sitä edellyttävät, mutta kuitenkin vähintään kerran vuodessa. (Varhaiskasvatustalaki 1973/36.)

Varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen lisäksi lapsen mielipide ja toiveet on otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla, kun suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan varhaiskasvatusta. Lapsen huoltajille tulee järjestää yhdessä lastensa kanssa säännöllinen mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin toimintayksikössä. Lisäksi mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsen varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin on annettava lasten lisäksi myös huoltajille. Varhaiskasvatuksen arviointi kuuluu myös varhaiskasvatuksen järjestäjälle, jonka tulee osallistua myös ulkopuoliseen toiminnanarviointiin. Arvioinnin tarkoituksena on taata lain toteutuminen sekä tukea varhaiskasvatuksen kehittämistä. Myös lapsen hyvinvoinnin, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä edistetään arvioimalla varhaiskasvatusta. (Varhaiskasvatustalaki 1973/36.)

Jokaisella lapsella on oikeus osallistua varhaiskasvatukseen ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapsella on oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, kun lapsen huoltajat työskentelevät kokoaikaisesti tai ovat päätoimisia yrittäjiä, opiskelijoita tai ovat omassa työssään päätoimisesti. Oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen säilyy kahden kuukauden ajan edellä mainittujen tilanteiden päätyttyä. Poikkeuksena on huoltajan jääminen kotiin huolehtimaan perheessä asuvaa muuta lasta ja eläkkeelle jääminen. Tällöin oikeus varhaiskasvatukseen on rajattu 20 viikkotuntiin. Lapsella on oikeus 20 viikkotuntia laajempaan varhaiskasvatukseen, mikäli se on huoltajan osa-aikaisen tai väliaikaisen työssäkäynnin, työllistämistä edistävään palveluun osallistumisen, kuntoutuksen tai muun vastaavan syyn vuoksi tarpeellista. Lapsella on oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen myös silloin, kun lapsen etu niin vaatii. Kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen oikeuttavia syitä ovat esimerkiksi lapsen kehitys, tuen tarve tai perheolosuhteet. (Varhaiskasvatustalaki 1973/36.)

Varhaiskasvatustalaki (1973/36) myös velvoittaa kuntaa varhaiskasvatusta järjestäessään huomioidaan yhteistyön eri tahojen kanssa. Yhteistyötä tulee olla opetuksen, liikunnan ja kulttuurin, sosiaalihuollon, lastensuojelun, neuvolatoiminnan ja muiden terveydenhuollosta vastaavien sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. (Varhaiskasvatustalaki 1973/36.)

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin sovelletaan varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettua lakia (1503/2016). Muita oleellisia, varhaiskasvatukseen vaikuttavia lakeja ovat esimerkiksi laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000), kielilaki (423/2003; 10§ ja oikeus tulkkaukseen 18§ ja oikeus saada toimituskirja omalla kielellä 20§).

3.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä tukee ja ohjaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jonka tarkoituksena on taata ja edistää valtakunnallisesti yhdenvertainen ja laadukas varhaiskasvatus. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet perustuvat varhaiskasvatukseen (1973/36.) Nämä uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet toimivat pohjana paikallisille varhaiskasvatussuunnitelman perusteille. Varhaiskasvatuksen järjestäjät voivat tarkentaa valtakunnallisia perusteita paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa, mutta he eivät voi jättää mitään tavoitetta tai sisältöä huomioimatta. Paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia laatiessa tulee varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lisäksi huomioida varhaiskasvatuksesta annettu laki ja asetus. (Opetushallitus 2016, 8-9.)

Vallalla olevan oppimiskäsityksen mukaan lapsi nähdään aktiivisena toimijana, joka kasvaa, kehittyy ja oppii vuorovaikutuksessa sekä lähiympäristön että muiden ihmisten kanssa. Oppiminen nähdään kokonaisvaltaisena, jolloin oppimista tapahtuu jatkuvasti joka puolella ja sen perustana on lapsen aiempien kokemusten lisäksi myös hänen mielenkiinnon kohteensa ja tietoutensa. Esimerkiksi lapset oppivat leikkiessään, mutta myös havainnoidessaan ja tarkkaillessaan ympäristöään sekä liikkuen, muiden toimintaa jäljitellessä ja tutkimalla. (Opetushallitus 2016, 20.)

Kokonaisvaltaisuuden voidaan sanoa kuvaavan varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa sekä toteuttamista. Yllä mainittujen lasten mielenkiinnon kohteiden lisäksi pedagogiseen toimintaan vaikuttavat myös laaja-alainen osaaminen sekä oppimisen alueet. (Opetushallitus 2016, 36.)

3.2.1 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu tiedosta, taidosta, arvoista, asenteista ja tahdosta ja sen avulla edistetään lasten yksilöllistä kasvua sekä kasvua yhteisön jäsenenä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) on kuvattu viisi osa-alueita, jotka liittyvät toisiinsa. Nämä viisi osa-alueita ovat nimeltään ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. (Opetushallitus 2016, 21-22.)

Ensimmäinen osa-alue on ajattelu ja oppiminen, jossa taidot kehittyvät sekä muiden ihmisten että lähiympäristön kanssa vuorovaikutuksessa. Nämä taidot muodostavat kulmakiven elinikäiselle oppimiselle ja sitä myöten muun osaamisen kehittymiselle. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on luoda pohja luovalle ja kriittiselle ajattelulle, mitä edellytetään tiedon hankinnassa, jäsentämisessä sekä uuden luomisessa. Erilaisten vaihtelevien ja merkitsevien kokemusten avulla lapsen ajattelu ja oppiminen kehittyy, kun lapselle annetaan mahdollisuus ihmetellä, oivaltaa ja iloita oppimastaan, mutta myös käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan kokeilemalla ja tutkimalla. (Opetushallitus 2016, 22.)

Toinen laaja-alaisen osaamisen osa-alue on kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu. Kulttuurisella osaamisella tarkoitetaan erilaisten kulttuurien ja katsomuksellisten taustojen ymmärtämistä ja kunnioittamista. Varhaiskasvatukseen tulee tarjota lapsille kokemuksia ja tietotaitoa kulttuuriperinnöstä, kuten perinteistä ja tavoista, jotta lapsi kykenee omaksumaan, käyttämään ja muuttamaan kulttuuria. Vuorovaikutustaidoilla on tärkeä merkitys niin identiteetille, hyvinvoinnille kuin toimintakyvyillekin ja tähän olennaisesti liittyy myös kyky ilmaista itseään sekä ymmärtää muita. Henkilöstö toimii lapsille mallina erilaisten ihmisten myönteisessä kohtaamisessa ja ohjaa lapsia ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan muun muassa asettumalla toisen asemaan, ratkaisemalla yhdessä ristiriitoja ja tutkimalla asioita erilaisista näkökulmista. Myös ilmaisutaitoja harjoitellaan lasten kanssa erilaisissa tilanteissa. (Opetushallitus 2016, 22-23.)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot ovat laaja-alaisen osaamisen kolmas osa-alue. Varhaiskasvatuksessa tuetaan lapsen asteittain lisääntyvää itsenäistymistä heitä auttamalla ja kannustamalla pyytämään apua aina tarvittaessa. Päiväkodissa opetellaan erilaisia arjen taitoja, kuten pukemista ja riisuuntumista, syömistä ja siihen liittyviä pöytätapoja, henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimista sekä omista tavaroista huolehtimista. Lasten kanssa harjoitellaan myös itsesäätelyä ja tunnetaitoja, jolloin lapsi oppii havaitsemaan, nimeämään ja tiedostamaan erilaisia tunteita. (Opetushallitus 2016, 23.)

Neljäntenä osa-alueena on monilukutaito ja viestintäteknologinen osaaminen, jota tarvitaan niin arjessa kuin ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Sen avulla edistetään lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016, 23) mukaan ”monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja”. Teksti voi olla kirjoitetun lisäksi muun muassa puhutussa tai audiovisuaalisessa muodossa ja siihen sisältyy erilaisia lukutaitoja. Näitä voivat olla esimerkiksi peruslukutaito, medialukutaito ja kuvanlukutaito. Varhaiskasvatuksessa lasten kanssa opetellaan erilaisia käsitteitä, mutta myös nimetään arjessa jatkuvasti asioita ja esineitä. Monilukutaidon kehittyminen vaatii aikuisen mallin lisäksi mahdollisuutta tehdä ja kokea. (Opetushallitus 2016, 23-24.)

Viimeinen laaja-alaisen osaamisen alue on osallistuminen ja vaikuttaminen. Varhaiskasvatuksessa kannustetaan oma-aloitteisuuteen ja tuetaan lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kunnioitetaan lasten osallisuutta heidän elämäänsä vaikuttavissa asioissa. Lapset otetaan osaksi toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia, jolloin jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. (Opetushallitus 2016, 23-24.)

3.2.2 Oppimisen alueet

Laaja-alaisen osaamisen lisäksi myös oppimisen alueita on viisi. Nämä oppimisen alueet ovat kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. Oppimisen alueilla kuvataan pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä, jotka nivoutuvat toisiinsa yhdistelemällä ja soveltamalla aihepiirejä lasten mielenkiinnon kohteiden ja tietotaitojen mukaan. (Opetushallitus 2016, 39.)

Oppimisen alueista kielten rikas maailma pitää sisällään kielen kehityksen tukemisen lisäksi myös vuorovaikutustaidot, kielen ymmärtämisen taidot, puheen tuottamisen taidot, kielenkäyttötaidot, kielellisen muistin ja sanavaraston sekä kielitietoisuuden. Tavoitteena on yhdessä huoltajien kanssa tehdä näkyväksi kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus. Vuorovaikutustaidot sisältävät henkilöstön sensitiivisyyden ja non-verbaalisiin viesteihin reagoimisen lisäksi myös kuulluksi tulemisen ja aloitteisiin vastaamisen. Kielen ymmärtämisen taidoilla tarkoitetaan runsasta kielellistä mallintamista, johdonmukaista toiminnan sanallistamista ja keskustelua, mutta myös kuvailevaa ja tarkkaa kieltä. Tarvittaessa kielen tukena voi käyttää esimerkiksi kuvia, tukiviittomia tai esineitä. Puheen tuottamisen taidoilla tarkoitetaan puhumaan rohkaisemista sekä äänensävyjä ja -painoja. Erilaisiin teksteihin tutustuminen, hyvät tavat, huumori, puheen vuorottelu, eläytyminen, kertominen ja selittäminen ovat puolestaan kielen käyttötaitoja, joita varhaiskasvatuksessa harjoitellaan. Kielelliseen muistiin ja sanavarastoon sisältyy kielellä leikkittely, nimeäminen, kuvaavien sanojen käyttö, kiireetön keskustelu sekä esimerkiksi erilaiset laululeikit, lorut, lukeminen ja tarinankerronta. Kielitietoisuudella tarkoitetaan eri kielten havainnointia sekä suullista että kirjoitettua kieltä, johon liittyy myös lukeminen ja kirjoittaminen. Sanat, tavut ja äänteet ovat osa kielitietoisuutta. (Opetushallitus 2016, 40-41.)

Ilmaisun monet muodot tukevat eri ilmaisumuotojen kehittymistä sekä tutustumista eri taitteen aloihin ja kulttuuriperintöön. Näitä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa tarkoitettuja ilmaisumuotoja ovat musiikillinen, kuvallinen, sanallinen ja kehollinen ilmaisu. Varhaiskasvatuksessa tulisivat tarjota mahdollisuuksia nähdä ja kokea taidetta ja kulttuuria monipuolisesti sekä tutustua moniaistisesti ilmaisun eri muotoihin hyödyntäen erilaisia työtapoja, oppimisympäristöjä ja lähiympäristön kulttuuritarjontaa. Ilmaisun tulisi olla vaihtelevasti joko spontaania tai suunniteltua toimintaa, jossa tärkeänä pidetään kokeilua, tutkimista, tekemi-

sen eri vaiheiden harjoittelua sekä näiden dokumentointia. Musiikillista ilmaisua on esimerkiksi elämyksellinen kuuntelu ja ääniympäristön havainnointi, mutta myös leikinomainen musiikillinen toiminta kuten laulut, lorut ja soittaminen soittimilla. Musiikillista ilmaisua on myös musiikin tekeminen yhdessä sekä erilaisten musiikkiesitysten harjoittelu ja esittäminen. Esimerkiksi tanssin avulla voidaan ilmaista musiikin herättämiä tunteita tai ajatuksia ja musiikin mukana voidaan liikkua. (Opetushallitus 2016, 41-43.)

Minä ja meidän yhteisömme on oppimisen alue, joka kehittää valmiuksia ymmärtää ja harjoitella toimimista lähiyhteisössä. Siihen sisältyvät myös eettinen ajattelu, katsomuskasvatus, lähiyhteisön menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus sekä mediakasvatus. Lähiyhteisössä toimimisen taitoja voi harjoitella muun muassa satujen, musiikin, draaman, kuvataiteen, leikin ja erilaisten vieraiden tai vierailujen avulla. Varhaiskasvatuksessa pohditaan eettisiä kysymyksiä, kuten oikean ja väärän eroa ja ryhmän sääntöjä. Lapsiryhmän uskonnot ja muut katsomukset sekä uskonottomuus ja niihin tutustuminen edistävät keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä. Minä ja meidän yhteisömme pitää sisällään myös lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden. Tällä tarkoitetaan, että lapsille annetaan mahdollisuuksia eläytyä menneisiin tapahtumiin ja tilanteihin sekä käsitellään ajankohtaisia asioita ja pohditaan tulevaisuutta. Se sisältää myös lapset ja heidän henkilöhistoriansa sekä lähiyhteisön jäsenet, esineistön ja ympäristöt. Ihmisten, sukupuolten ja perheiden moninaisuus on osa lähiyhteisöä, aivan kuten isovanhempien lapsuuden leikit ja musiikki. Mediakasvatuksessa tutustutaan eri medioihin sekä kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti. Mediasisältöjä ja niiden todenmukaisuutta pohditaan ja harjoitellaan lähde- ja mediakriittisyyttä. Mediassa esiintyneitä teemoja voidaan käsitellä esimerkiksi leikin avulla tai piirtämällä. Lapsia myös ohjataan vastuulliseen median käyttöön hyvinvointi huomioiden. (Opetushallitus 2016, 43-44.)

Tutkin ja toimin ympäristössäni on oppimisen alue, jossa lapsia ohjataan tutkimaan ja toimimaan luonnossa sekä rakennetussa ympäristössä. Myös matemaattisen ajattelun kehittymistä tuetaan esimerkiksi ohjaamalla lapsia kiinnittämään huomiota päivittäisen tilanteiden ja ympäristön matematiikkaan tai harjoittelemalla aika-, sijainti- ja suhdekäsitteitä, tilan ja tason hahmottamista, mittaamista, lukumäärien havainnointia ja liittämistä lukusanaan ja numero-merkkeihin. Varhaiskasvatuksessa pyritään löytämään oppimisen ja oivaltamisen ilo sekä pohditaan ja kuvaillaan yhdessä havaintoja. Lapsilla tulee olla mahdollisuus luokitella, vertailla, asettaa järjestykseen, mutta myös rakennella, askarrella ja muovaila. Myös ympäristö kasvatus on osa tätä oppimisen aluetta ja sen tarkoituksena on vahvistaa lapsen luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä. Ympäristökasvatus sisältää kolme ulottuvuutta, joita ovat oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä ja toimiminen ympäristön puolesta. Varhaiskasvatuksessa retkeillään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä tutkitaan ympäristöä ja havainnoidaan luonnonilmiöitä. Myös ympäristöön liittyvien käsitteiden käyttöä opetellaan esimerkiksi tunnistamalla eri kasvi- ja eläinlajeja. Lapsia myös ohjataan kohti kestävä elämäntapaa. Tutkin ja toimin ympäristössäni sisältää myös teknologiakasvatuksen, jota

kuvaa tutkiva ja kokeileva työtapa. Teknologiaa havainnoidaan yhdessä ja harjoitellaan erilaisten teknologisten välineiden turvallista käyttöä. Luovat ratkaisut ovat osa teknologiakasvatusta. (Opetushallitus 2016, 44-46.)

Kasvan, liikun ja kehityn sisältää tavoitteita, jotka tukevat itsestä huolehtimisen ja arjen taitoihin liittyvää laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta. Tavoitteet liittyvät liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen. Lasta tulee innostaa liikkumaan niin ohjatusti kuin omaehtoisestikin tarjoten mahdollisuuksia riittävälle fyysiselle aktiivisuudelle sekä liikunnan ilolle. Lapsilla tulee olla päivittäin riittävästi mahdollisuuksia omaehtoiseen liikkumiseen sisällä ja ulkona. Varhaiskasvatuksen liikuntakasvatuksen tulee olla säännöllistä, lapsilähtöistä, tavoitteellista ja monipuolista. Lapsen myönteistä suhtautumista ruokaan sekä syömiseen edistetään ja tuetaan monipuolisia ja terveellisiä ruokatottumuksia. Aterioiden tulisi olla kiireettömiä ja niiden aikana harjoitellaan hyviä pöytätapoja, yhdessä syömistä, sekä ruokarauhaa. Ruokiin tutustutaan eri aistein ja tutkimalla esimerkiksi niiden ulkonäköä, alkuperää, koostumusta tai makua. Laulut, tarinat ja keskustelu kehittävät ja rikastavat lasten ruokasanastoa. Terveys ja turvallisuus ovat osa kasvamisen, liikkumisen ja kehittymisen osa-aluetta. Lasten kanssa harjoitellaan henkilökohtaiseen hygieniaan liittyviä asioita sekä keskustellaan liikkumisen, levon ja ystävyysuhteiden merkityksestä. Varhaiskasvatuksessa myös opetellaan turvallisuuteen liittyviä asioita päivittäisissä tilanteissa, kuten ruokailussa, pukemisessa, leikeissä ja ulkoilussa. Lasten kanssa harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumista ja turvalliseen liikkumiseen liittyviä sääntöjä ja tapoja, mutta myös avunpyytämistä ja hakemista harjoittelemalla turvallista toimimista eri tilanteissa. (Opetushallitus 2016, 46-47.)

3.3 Espoon varhaiskasvatussuunnitelma

Espoon varhaiskasvatussuunnitelma on paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma, joka on laadittu kuntakohtaisena. Kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma on kaikkien luettavissa Espoon kaupungin verkkosivuilla. Kunnan suomenkielisessä varhaiskasvatussuunnitelmassa on linjattu paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman tukevan henkilöstöään toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa tehden näkyväksi myös painotukset, jota espoolaisessa varhaiskasvatuksessa on. Tämän lisäksi Espoon varhaiskasvatussuunnitelma antaa espoolaisesta varhaiskasvatuksesta tietoa niin huoltajille kuin yhteistyökumppaneillekin. (Espoon varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 6, 12.)

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma eli Espoon varhaiskasvatussuunnitelma on käytössä niin kunnallisissa kuin ostopalvelupäiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja muussa varhaiskasvatuksessa (esimerkiksi avoimet päiväkodit) huomioiden kuitenkin varhaiskasvatusta tarjoavien erilaiset toiminnan ominaispiirteet. Yksityisellä varhaiskasvatuksen toimijalla tai yksityisellä perhepäivähoidolla on mahdollisuus valita noudattavatko he Espoon varhaiskasvatussuunnitelmaa vai laativatko oman paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman. Tämän lisäksi paikallinen

varhaiskasvatussuunnitelma eli Espoon varhaiskasvatussuunnitelma antaa espoolaisesta varhaiskasvatuksesta tietoa niin huoltajille kuin yhteistyökumppaneille. (Espoon varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 6, 12.)

3.4 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Jokaisella lapsella on varhaiskasvatustilain (1973/36) mukainen oikeus saada suunnitelmallisesti toteutettua ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan tulee kirjata tavoitteet, jotka tukevat lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia varhaiskasvatuksessa sekä tavoitteiden toteuttamista vaativat toimenpiteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on tarkennettu, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan ”kuvaataan lapsen osaaminen, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet sekä yksilölliset tarpeet” (Opetushallitus 2016, 10). Suunnitelmaa laadittaessa hyödynnetään pedagogista dokumentointia sekä huomioidaan lapsen tausta koskien kieltä, kulttuuria ja katsomusta. Lisäksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa tulee näkyä lapsen tuen tarve sekä tukitoimenpiteet ja niiden toteutustavat. Osana varhaiskasvatussuunnitelmaa laaditaan myös lääkehoitosuunnitelma, mikäli lapsella on lääkehoitoa vaativa pitkäaikaissairaus. (Varhaiskasvatustilain 1973/36; Opetushallitus 2016, 10.)

Suunnitelman laatii päiväkodissa lastentarhanopettajan kelpoisuuden omaava henkilö yhdessä muun ryhmän henkilöstön ja lapsen huoltajien kanssa. Tarvittaessa varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen osallistuvat myös viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot, jotka tukevat lapsen kehitystä ja oppimista. Espoon varhaiskasvatussuunnitelmassa (2017, 8) on tarkennettu, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen osallistuvat lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat, jotka vastaavat lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Suunnitelman kirjaajana toimii ryhmän lastentarhanopettaja, joka myös käy keskustelun yhdessä huoltajien kanssa. Lasten varhaiskasvatussuunnitelmien pohjalta laaditaan ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma, jossa huomioidaan kirjatut pedagogiset tavoitteet toiminnalle. Varhaiskasvatussuunnitelmassa tulee näkyä ja ottaa huomioon myös lapsen mielipide. Varhaiskasvatustilain mukaan jokaisen lapsen suunnitelmaa tulee arvioida ja se tulee tarkistaa vähintään kerran vuodessa tai aina, kun lapsen tarpeet edellyttävät. (Varhaiskasvatustilain 1973/36; Espoon varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

Edellisessä kappaleessa mainittiin, että lasten varhaiskasvatussuunnitelmat toimivat pohjana ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmalle. Ryhmäkohtainen varhaiskasvatussuunnitelma tulee laatia jokaisessa lapsiryhmässä ja sen tarkoituksena on ohjata päivittäistä kasvatusta ja opetustyötä. Lasten varhaiskasvatussuunnitelmissa asetettujen toiminnan pedagogisten tavoitteiden lisäksi ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmassa tulee näkyä sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet että Espoon varhaiskasvatussuunnitelma. Suunnitelmaa muokataan ja täydennetään lukuvuoden aikana lasten tarpeista ja mielenkiinnonkohteista riippuen ja sen tekemiseen osal-

listuu ryhmän koko henkilöstö, mutta myös lapset ja heidän vanhempansa. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma on väline pedagogiikan suunnitteluun, mutta sen avulla myös arvioidaan toiminnan toteutumista. (Espoon varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 8.)

4 Teoreettinen lähestyminen oppaan tekemiseen

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöksi ei riitä pelkkä tuotos, vaan se vaatii rinnalleen ammatillista teoreettista tietoa. Tuotos voi olla esimerkiksi opas, kuten meillä on. (Vilkkä ja Airaksinen 2003, 41-42.) Tässä opinnäytetyössä olemme joutuneet pohtimaan tietoperustaa huomattavan paljon. Varhaiskasvatuksen aloituskäytännöt sekä itse varhaiskasvatus pitävät sisälleen monia eri osa-alueita ja yhdessä ne kaikki luovat valtavan kokonaisuuden. Tämän vuoksi opinnäytetyön mittakaavan huomioon ottaen kaikkea ei ole mahdollista käsitellä yhtä suurella laajuudella kuin ne olisivat ansainneet.

Tietoperustaamme lähdimme rakentamaan seuraavien avainsanojen pohjalta: varhaiskasvatus, varhaiskasvatuksen aloituskäytännöt ja lapsen kehitys varhaislapsuudessa. Lähtiessämme rakentamaan opinnäytetyömme tietoperustaa, luimme aluksi paljon varhaiskasvatukseen liittyvää teoriaa ja vasta tämän jälkeen aloimme hahmotella omaa tietoperustaamme. Lopullisiksi avainsanoiksi päädyimme valitsemaan varhaiskasvatuksen ja varhaiskasvatuksen aloituskäytännöt, koska ne vastasivat teoriaosuudeltaan eniten sitä, minkä pohjalta lähdimme opastakin rakentamaan. Tässäkin oli vielä tehtävä rajausta siitä, mitä opinnäytetyömme teoreettiseen tietoon lopulta valikoituu, sillä molemmat aiheet ovat hyvin laajat. Lapsen kehitys varhaislapsuudessa taas oli sellainen teoreettinen osa-alue, jonka koimme itsellemme tärkeäksi, jotta ymmärtäisimme paremmin myös varhaiskasvatuksen aloituksen merkitystä lapselle itselleen, ei vain huoltajille tai varhaiskasvatuspaikalle.

4.1 Kiintymyssuhteet

Varhaisen vuorovaikutuksen myötä vauvalle syntyy kiintymyssuhde ensimmäisen ikävuoden loppuun mennessä. Kiintymyssuhdeteoria on John Bowlbyn, brittiläisen psykiatrin luoma teoria pienen lapsen sekä häntä hoivaavan hoitajan välisestä varhaisvaiheen vuorovaikutuksesta. Kiintymyssuhdeteoria on teoria kiintymyssuhteista ja kiintymyssuhteeseen ja sen muodostumiseen vaikuttavista tekijöistä. John Bowlbyn teorian mukaan lapsen hyvän kehityksen kannalta tärkeiden aikuisten tulee olla todella läsnä päivittäisessä arjessa. Hyvä kehitys edellyttää myös lapselle merkittävien aikuisten pysyvyyttä. (Rusanen 2011, 27.)

Lapsi ei kiinny automaattisesti vanhempiinsa, vaan vauva kiintyy ihmisiin, jotka ovat hänen elämässään vahvasti läsnä ensimmäisen elinvuoden aikana. Päivittaiset rutiinit sekä hoivaava kosketus tuovat vauvalle tärkeän tunteen perusturvallisuudesta. Turvallisuuden tunteen tuo vauvalle tutun hoitajan ääni, kosketus sekä läheisyys. (Salo 2003, 45.)

Lapsi tarvitsee kiintymyssuhdeteorian mukaan yhden ensisijaisen kiintymyssuhteen hyvän kehityksensä perustaksi. Tämän kiintymyssuhteen tulisi olla yksi ylitse muiden ja usein se muodostuu lapsen ja äidin välille ja sitä nimitetään primäärikiintymyssuhteeksi. Päivähoidontyöntekijät ovat lapselle myöhemmin tärkeitä sekundäärikiintymyssuhteen kohteita esimerkiksi lapsen isän lisäksi. Lapsi tukeutuu hänelle tärkeimpään ja luotettavimpaan pitämäänsä hoitavaan aikuiseen silloin kun hän kokee uhkaa, pelkoa tai on hädissään. Lapselle merkityksellisten aikuisten todellinen läsnäolo sekä pysyvyys päivittäisessä arjessa ovat lapsen hyvän kehityksen kannalta tärkeitä. (Rusanen 2011, 27, 31.)

Lapsen kiintymyssuhde muodostuu sen kautta, miten hänen hätäänsä on vastattu ja minkälainen lapsen sisäinen turvallisuudentunne on. Näin ollen lapselle voi muodostua turvaton ja turvallinen kiintymyssuhdemalli sen perusteella, miten hänen hätäänsä on lapsen ensimmäisen elinvuoden aikana vastattu. Turvaton kiintymyssuhde voidaan jakaa ristiriitaiseksi tai vältteleväksi kiintymyssuhdemalliksi. Se ovatko lapset kiinnittyneet turvallisesti vaiko turvattomaksi, vaikuttaa siihen, miten lapset reagoivat fysiologisissa reaktioissaan ja käyttäytymisessään. (Salo 2003, 61-63.)

Turvallisesti kiintynyt lapsi luottaa vanhempiensa läsnäoloon, herkkyyteen ja lapsi kokee, että lasta rakastetaan omana itsenään. Lapsi uskaltaa tutkia omaa ympäristöään sekä myös tukeutua hädän hetkellä hoitajaansa. Turvallisesti kiintynyt lapsi uskaltaa myös ilmaista niin myönteisiä kuin kielteisiäkin tunteita. (Sinkkonen & Kalland 2012, 111.) Lapset, jotka ovat kiintyneet turvallisesti, uskaltavat ilmaista rehellisesti eroahdistustaan ja näin ollen pystyvät ottamaan lohdutusta vastaan hoitajalta ja lisäksi jonkin verran myös vieraalta aikuiselta. Päivähoitopäivän ajan turvallisesti kiinnittyneillä lapsilla on muistissa mielikuvia, jotka tuottavat heille turvaa. Vuorovaikutusmielikuvien varassa he voivat luottaa hoitajan palaamiseen ja huolenpitoon. (Salo 2003, 62-64.) Kiintymyssuhteen voidaan sanoa olevan siis turvallinen, kun lapsi huolestuu, kun hänen pääasiallinen hoitajansa, useimmissa tapauksissa äiti lähtee. Lapsi yrittää etsiä äitiä ja lapsi osoittaa jälleennäkemisen hetkellä iloa ja riemua. Tutkimusten mukaan kiintymyssuhteen syntymiselle kriittiset vuodet ovat lapsen ensimmäiset kaksi ja puoli ikävuotta, sillä siihen mennessä kiintymyssuhde on joko saavutettu tai se on saattanut jäädä turvattomaksi. (Keltikangas-Järvinen 2010, 154.)

Ennakoimaton hoiva ja lapsen laiminlyöminen aiheuttaa turvattoman kiintymyssuhteen lapsen ja vanhemman välille. Jos lapsi jää tuntemattomien ihmisten seuraan tai jää pitkiksi ajoiksi yksin, voidaan se lukea ennakoimattomaksi hoidoksi. Myös lapsen lohduttaminen silloin kun hänellä on hätä vaikuttaa kiintymyssuhteen muodostumiseen. Pieni lapsi on hyvin riippuvainen hoitajastaan perustarpeiden osalta. Mitä pienempi lapsi on kyseessä, sitä riippuvaisempi hän on. Selviytyäkseen lapsi mukautuu erilaisiin keinoihin, joilla hän varmistaa, että hänen tarpeisiinsa vastataan. (Rusanen 2011, 18-20). Lapsen käytöksessä turvaton kiintymyssuhde ilmenee

myös niin, ettei lapsi ole kovin harmissaan jäädessään vieraan ihmisen hoitoon. Uudelleen tavatessaan lapsi saattaa vältellä pääasiallista hoitajaansa. (Keltikangas-Järvinen 2010, 154.)

Ristiriitaisesti kiintyneiden lasten hoitajat ovat olleet hoivan antamisessa epäjohdonmukaisia ja ailahtelevia. Tällöin lapset ovat saaneet hoivaa vaihdellen. Lapsen negatiivisten tunteiden ilmaisu on joskus johtanut hoivan saamiseen ja joskus taas ei. Usein ristiriitaisesti kiintyneiden lasten tunteiden säätely on heikkoa ja jotta ristiriitaisesti kiintyneet lapset tulisivat kuuluksi, yrittävät he käyttäytymisellään viestittämään tunteitaan voimakkaasti. Lapset jotka ovat ristiriitaisesti kiintyneet, käyttäytyvät vanhempiaan kohtaan joskus takertuvasti ja välillä taas vihamielisesti. He kokevat erotilanteet usein todella uhkaaviksi. (Salo 2003, 62-64.)

Välittelevästi kiintynyt lapsi ei luota hoitajansa herkkyyteen ymmärtää, havaita ja tyydyttää tarpeitaan, vaan hän turvautuu omaan apuunsa. (Sinkkonen & Kalland 2011, 112.) Päiväkodissa lapsen kiintymyskäyttäytyminen saattaa ilmetä erotilanteissa lapsen ripustautuessa vanhempia, itkemällä tai komentamalla. Lapsen tarkoitus on käyttäytymisellään muuttaa vanhempansa päätöstä. Pienemmässä, alle kolmevuotiaassa lapsessa reaktiot saattavat olla hyvin voimakkaita vanhemman lähtiessä ja jättäessä lasta päiväkotiin. Tällöin rauhoittuakseen lapsi usein vaatii fyysistä kontaktia, esimerkiksi syliä. Vanhemmilla lapsilla, yli kolmevuotiailla vanhemmista juttelu tai vaikka kuvien näyttäminen saattaa riittää rauhoittelukeinoksi, sillä usein vanhempien lapsien reaktiot eivät ole niin voimakkaita. (Rusanen 2011, 27.)

Lapsi syntyy tietynlaiseen kulttuuriseen ympäristöön. Suhdeverkon voidaan sanoa muodostuvan jokaiselle lapselle yksilölliseksi. Vuorovaikutussuhteilla on keskeinen rooli lapsen kehityksessä. Näin ollen lapsen kehitystä tarkasteltaessa on otettava huomioon lapsen ympäristö sekä ihmissuhteet. Läheiset suhteet muodostavat lapsen kehityksen tärkeimmän viitekehysten, sillä lapsi kehittyy läheisten ihmissuhteiden tukemana. Tämän vuoksi lapsen välistä suhdetta hänen vanhempiinsa sekä kasvattajiinsa tulisi vaalia. Vuorovaikutussuhde voidaan nähdä siten, jossa on mukana molempien osapuolien osallisuus sekä aktiivisuus. Lapsen varhainen vuorovaikutussuhde muodostuu lapsen ja hänen vanhempiensa välille. Tämän vuorovaikutussuhteen pohjalta muodostuu lapsen ensimmäinen varhainen kiintymyssuhde. Minän tunne alkaa asteittain muodostua lapselle suhteessa hänen vanhempiinsa. (Kaskela & Kronqvist 2012, 15.)

Varhaiskasvatukseen siirtyminen on suuri muutos lapsen elämässä. Lapsen ikä vaikuttaa suuresti muutoksen rajuuteen. Tämän takia pieni lapsi vaatii enemmän tukea ja kannattelua sekä hänen virittyvän aikuisen huomiota toisin kuin yli 3-vuotias lapsi. Yleensä yli kolmen ikävuoden olevat haluavat toimia aktiivisesti toisten lasten kanssa sekä selviytyvät paremmin ryhmätilanteista. Lapsen kannattelulla tarkoitetaan, että varhaiskasvattaja helpottaa lasta kestämään eroa vanhemmista. Kannattelun avulla tuetaan myös lapsen kiintymyssuhdetta vanhempiin. (Kaskela & Kronqvist 2012, 16.)

Kiintymystyypeille tyypilliset mielenmallit saattavat vaikuttaa ajatteluun, tunne-elämään sekä ihmissuhteiden laatuun läpi ihmisen elämän. Erityisesti ne aktivoituvat silloin kun ihminen on vaara- ja stressitilanteissa tai tärkeissä elämän muutosvaiheissa kuten esimerkiksi vanhemmuuden koittaessa. Parhaimmassa tapauksessa kiintymyssuhde on siis ollut turvallinen, jolloin omat lapsuusmuistot rikastuttavat myös omaa äitiyttä tai isyyttä. (Sinkkonen & Kalland 2012, 112.)

4.2 Varhaiskasvatuksen aloitus

On tärkeää, että vanhemmat tutustuvat lapsensa varhaiskasvatuspaikkaan ennen kuin lapsi tutustutetaan varhaiskasvatuspaikkaansa. Vanhempien tuntemuksilla on suuri merkitys myös lapselle, sillä jos vanhemmat pitävät päiväkotia turvallisena ja hyvänä, luottamus hoitopaikkaa kohtaan välittyy myös lapselle. Sen vuoksi perheen ja päivähoiton työntekijän ensimmäinen tapaaminen on tärkeä luottamuksellisen ja myönteisen suhteen rakentumisen kannalta. (Kaskela & Kronqvist 2012, 12.)

Varhaiskasvatuksen aloitus on aina monen tasoinen arkisen elämän muutos kaikille siihen osallistuville ja siinä on mukana niin hallinnan kuin epävarmuudenkin tunteita. Lapsella ei ole mahdollisuutta päättää päivähoiton aloituksesta eikä lapsi pysty etukäteen arvioimaan mitä päivähoiton aloitus tuo mukanaan ja millä tapaa siihen pitäisi valmistautua. Lapsi on muutoksen kohtaamisessa riippuvainen vanhemmistaan sekä päivähoiton aikuisista. Aikuiset taas ennakoivat sekä suunnittelevat tulevaa toimintamallien, tavoitteiden ja käytettävissä olevien mahdollisuuksien mukaan. Aikuisilla on kykyä käsitellä muutosta, vaikka he eivät voikaan ennustaa kuinka päivähoiton aloitus tulee sujumaan. (Munter 2001, 35.)

Varhaiskasvatuksen aloitus on koko perheelle iso asia. Muutokseen voi liittyä paljon erilaisia tunteita kuten iloa, innostusta ja luottamusta, mutta myös vaikeampia tunteita. Vanhemmat voivat miettiä sopeutuuko lapsi hoitoon, ovatko hoitopaikka ja siellä olevat aikuiset turvallisia, saako lapsi hoidossa huomiota ja esimerkiksi kiusaako joku lasta. Harvinaista ei ole tuntea myöskään epävarmuuden ja syyllisyyden tunteita. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017.)

Lapsen kehittyvä minuus ja psyykinen tasapaino ovat yhteydessä siihen, että lapsen näkökulmasta ympäristö on ennustettavissa sekä siihen lapsen kokemaan, että hän voi yhä enemmän säädellä ympäristöään sisäisten pyrkimystensä mukaan. Jokapäiväiset toistuvat tapahtumat ruokailusta ja vaipanvaihdoista heräämisiin ovat luoneet ennakoitavuutta, jonka varassa lapsi kohtaa uudet ja tulevat asiat. Rutiinit eivät ole vain päivää hidastavia asioita, vaan ne ovat tilanteita lapsen maailmassa, joita ei ole ilman toista ihmistä. Tilanteiden toistavuus sekä jatkuvuus luovat lapselle pohjan omaelämäkerralliselle muistille. Muistille, jota lapsi ei välttämättä kykene kielellisesti sanoittamaan, mutta joka on lapsessa tunteina, mielialoina, aisti-

muksina sekä tunnelmina. Omaelämäkerrallinen muisti on paitsi välttämätön ihmisen psyykkiselle eheydelle, mutta myös perustana muutoksen kohtaamiselle ja henkilökohtaiselle muuttumiselle. Päivähoidon aloitus on tulevien päivähoitoviikkojen ja vuosien kannalta kriittinen jakso ja sen tulisi kannatella mukanaan ja vahvistaa. Toisinaan sen tulisi pystyä rakentamaan lapselle tunnetta siitä, miltä tuntuu olla toimiva yksilö tutussa, mutta uusia asioita täynnä olevassa ympäristössä. Tämän avulla lapsesta voi tulla alusta asti oman päivähoitonsa keskeisin henkilö (Munter 2001, 36.)

Vanhempien suhtautuminen varhaiskasvatukseen vaikuttaa myös lapseen. Jos vanhemmat ovat luottavaisia ja rauhallisia, rauhoittaa se myös lasta. Hyvin järjestetty varhaiskasvatus tukee hyvää kehitystä vanhempien hoidon rinnalla. Vanhemmat säilyvät silti lapselle tärkeimpinä aikuisina sekä myös lapsen ensisijaisina kasvattajina. Kotoa saatu hyvä ja hellä hoito auttaa uusissa tilanteissa, sillä lapsella on matkaeväänään perusturvallisuuden ja -luottamuksen kokemus. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017.)

Lapsen aloittaessa varhaiskasvatukseen hänen elämänpiirinsä laajenee kotoa päiväkotiin. Lapsi on kuitenkin edelleen kotinsa lapsi ja hänen elämänsä keskipiste on kotona. Kokemusmaailma alkaa kuitenkin karttua uudella tavalla ja uusilla asioilla. Lapsessa tapahtuu muutoksia monilla osa-alueilla. Tärkeimpiä muutoksia tapahtuu lapsen subjekti-asemassa, päivänkulussa, toimintakulttuurissa, ihmissuhteissa ja fyysisessä ympäristössä. Subjekti-asemalla tarkoitetaan lapsen asemaa tuntevana ja tahtovana ihmisenä sekä toimijuuden kokemusta, jonka lapsi ottaa ja saa kotona ja päivähoitossa sosiaalisen yhteisönsä vuorovaikutuksessa. Subjekti-asema määrittää lapsen osallisuutta omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin. (Munter 2001, 37.)

Varhaiskasvatukseen aloitus tulisi luoda niin, että lapsi pystyy rakentamaan turvallisen suhteen varhaiskasvatukseen aikuisiin. Päiväkodin aikuisen ja lapsen suhteen pohja luodaan yhteisissä tilanteissa lapsen ja lapsen vanhempien kanssa, yleensä viimeistään pehmeän laskun aikana. Aluksi on tärkeää, että ainakin yksi päiväkodin aikuinen on lapsen oma aikuisensa. Tämän tutun aikuisen varassa osallistuminen päiväkodin toimintoihin mahdollistuu. Kaikki lapset tarvitsevat varhaiskasvatukseen aloituksessa aikuisen tukea alusta asti. (Munter 2001, 51.)

Varhaiskasvatukseen aloituksessa tutustumisjakson tulisi olla tarpeeksi pitkä, noin kaksi viikkoa. Tällöin lapsen turvallinen suhde uuteen aikuiseen ehtii muodostua. Vanhempien mukana olo varhaiskasvatusvaiheen alussa on myös oleellista. Vanhempien tutustuminen varhaiskasvatukseen kasvattajaan ja heidän välilleen muodostunut luottamus siirtyvät vanhemmilta lapselle. Tutustumisjakson aikana kasvattajalle syntyy kuva lapsesta ja jakson päättyessä lapsi on saanut rauhassa ja turvallisesti vanhempien kanssa tutustua varhaiskasvatukseen henkilö-kuntaan, rutiineihin ja muihin lapsiin. Tutustumisaika edesauttaa hyvän vuorovaikutuksen syntymistä lapsen ja kasvattajan välille. (Hujala & Turja 2017, 82.)

4.3 Päivärytmi

Yksi merkittävimmistä turvallisuutta tuova tekijä etenkin pienellä, alle kolme vuotiaalla lapsella on päivittäisten tapahtumien ennakoitavuus eli säännöllinen päivästä toiseen toistuva päivärytmi. Päivänkulun suunnittelussa otetaan paljon erilaisia asioita huomioon. Päivärytmin rungon eli toisin sanoen perushoitotapahtumien organisoimiseen tuo nykyisin haasteita vanhempien työaikojen sekä myös perheiden aikataulujen erilaistuminen. (Helenius & Karila 2001, 67-68.)

Perushoitotapahtumiin esimerkiksi hygieenisiin toimenpiteisiin, ruokailuihin ja uneen sekä myös ulkoiluun pukemiseen on hyvä panostaa. Niissä ei pelkästään ole kyse vain perushoidosta, vaan niiden avulla päivän aikana voi toteuttaa tunnetankkausta ja tyydyttää lasten aikuisten nälkää. Lasten kohtaaminen yksilöllisesti, henkilökohtaisesti ja läheisesti onnistuu niissä tilanteissa hyvin. Voidaan sanoa, että kun perushoidon tilanteet hoidetaan hyvin, pysyy lapsiryhmäkin rauhallisempänä. Tilanteet tarjoavat lapsille terveyden ja vireystilan kannalta myös tärkeitä kasvatuksellisia ja itsenäiseksi oppimisen mahdollisuuksia. Lapsiryhmän päivittäisessä toiminnassa tulisi olla riittävästi aikaa ja tilaa leikille sekä muulle lasten omaehtoiselle tutkivalle toiminnalle. (Helenius & Karila 2001, 69.)

Varhaiskasvatus perustuu yleensä samanlaiseen toistuvaan päiväohjelmaan, jossa kymmenet lapset leikkivät, nukkuvat ja viettävät hoitajien kanssa päivän ilman suurempia ongelmia. Ruokailu, lepo, ulkoilu ja erilaiset muut päivän aktiviteetit rytmittävät olemista omalta osaltaan. Lapsi ei miellä samanlaisena toistuvia päiviä tylsäksi, vaan päinvastoin. Lapsi ei osaa joustaa samalla tavalla omassa rytmissään kuin aikuinen. Tavat syntyvät säännöllisyyden ja toiston kautta ruokailun ja nukkumaanmenojen suhteen, luoden päiväohjelmalle pohjan. Ne asettavat raamit kaikelle muulle tekemiselle. (Matilainen 2008, 45.)

Lapsiryhmissä päivärytmi on keskeisin kasvatustekijä vaikkei sitä usein sellaiseksi välttämättä tiedostetakaan. Päivärytmi vaikuttaa lapsilla psykofyysiseen tilaan ja kokonaiskehitykseen vain silloin kun sitä noudatetaan johdonmukaisesti. Päivärytmin rikkomisen tulisi olla erittäin poikkeuksellinen tapahtuma. Hyvän päivärytmin saavuttaminen edellyttää toimivaa ja samaan hiileen puhaltavaa työyhteisöä. (Helenius ja Karila 2001, 83.) Rutiinit antavat lapselle selkeät ja turvalliset rajat. Rutiinien avulla lapsi voi kehittyä ja kasvaa omassa tahdissaan. (Matilainen 2008, 61.)

Varhaiskasvatuksessa tapahtuva ruokailu on osa lapsen perushoitoa, kasvatusta ja opetusta, sillä ruokailu edistää lapsen fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia. Se myös ylläpitää lapsen vireyttä hoitopäivän aikana. Suomalaisen perusruoan ohessa totutellaan makujuen maailmaan, opetellaan syömään itse ja opitaan pöytätapoja. Koko päivän varhaiskasvatuksessa olevat lapset saavat päivän aikana aamupalan, lounaan ja välipalan, kun taas vuorohoidossa olevat lapset saavat myös päivällisen ja iltapalan. Varhaiskasvatukseen lapselle tulisi varata sopivat

vaihtovaatteet ja tarvikkeet. Varhaiskasvatuksessa päivään kuuluu myös pieni lepoaika, joka on tärkeää fyysiselle ja psyykkiselle tasapainolle. Varhaiskasvatuksessa tulee kiinnittää huomiota myös hygieniaan, sillä monet sairaudet voidaan ennaltaehkäistä oikeanlaisella hygienialla. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2013, 146-147.)

4.4 Ryhmä varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatus voidaan kuvata myös ryhmäkasvatuksena, sillä lapsen aloittaessa päiväkodin tulee hänestä osa jotakin ryhmää. Suurin osa päiväkodissa olevista ihmisistä on lapsia aikuisten sijaan ja lapset ovat päivittäin keskenään tekemisissä toistensa kanssa. Lapset saavat ryhmässä kokemuksen olla osa yhteisöä ja he harjoittelevat aikuisten tuella monia erilaisia sosiaalisen elämän taitoja. Näitä taitoja ovat esimerkiksi toisten ystävällinen kohtelu, itsensä ilmaiseminen sekä vuorovaikutustaidot. Lapset usein kokevat leikkikaverit tärkeimmäksi asiaksi varhaiskasvatuksessa. (Kalliala 2012, 164-165.) Varhaiskasvatuksessa lapsiryhmät muodostuvat hyvin monella tavalla erilaisista yksilöllisistä lapsista. Moninaisuutta luovat ikä, sukupuoli, sosiaaliluokat sekä kulttuuritaustaan ja etnisyyteen liittyvät asiat. (Koivula, Siippanen & Eerola-Pennanen 2017, 195.) Ryhmä muuttaa ihmisen käytöstä eikä kukaan toimi ryhmässä samalla tavalla kuin muutaman ihmisen seurassa. Ryhmäkoko vaikuttaa siihen kuinka ennakoitavaa ihmisen käytös on ryhmässä sekä myös esimerkiksi ryhmän toimivuuteen (Keltikangas-Järvinen 2012, 146.)

Voidaan sanoa, että kerran omaksuttu käyttäytymismalli vahvistuu ryhmässä, sillä ryhmä lisää todennäköisyyttä siihen, että kerran alkanut sosiaalinen kehitys etenee alkamaansa suuntaan. Ryhmä ohjaa lapsen alkuperäistä käyttäytymismallia. Alle vuoden ikäiset lapset ovat kiinnostuneita toisistaan, mutta eivät vielä osaa leikkiä keskenään. Voidaan sanoa, että lapsen ollessa yli kolmivuotias, kykenee hän leikkimään jo pidemmän aikaa ryhmässä yhteisten sääntöjen mukaan. Usein silloin jokaisella lapsella on jo leikissä oma roolinsa. Ryhmää ohjaava aikuinen voi vedota jo yhteisesti sovittuihin sääntöihin ja lapset vähitellen alkavat ymmärtämään mitä niillä tarkoitetaan. Ennen viidettä ikävuotta jatkuva aikuisen ohjaus on välttämättöntä, jos lapsia on monta, ettei tilanne karkaa käsistä. (Keltikangas-Järvinen 2012, 150-152.)

Pienten lasten kohdalla ryhmän muodostumisen perustana voidaan pitää lasten suurta mielenkiintoa toisiaan kohtaan. Usein saatetaan ajatella, että pienten lasten kohdalla ystävyysuhteet ovat lyhytkestoisia ja satunnaisia. Monet tutkimustulokset ovat kuitenkin osoittaneet, että ensimmäisen ja toisen ikävuoden aikana solmitut ystävyysuhteet ovat kestäneet useamman vuoden ajan. Pienten ryhmässä sosiaaliset suhteet ovat kuitenkin hyvin vaihtelevia ja ystävyysuhteiden muodostuminen ei sulje pois muita vähemmän pysyviä, mutta lapsen mielestä innostavia leikkikavereita. (Munter 2001, 107.)

Lasten välinen vuorovaikutus rakentuu usein jonkin esineen ympärille. Lapset oppivat nopeasti tunnistamaan välillään olevia valtasuhteita, osa lapsista toimii niiden mukaan, kun taas

osa ei. Lyhyessä ajassa lapsien välille kehittyy sääntö reilusta pelistä esimerkiksi tilanteessa, jossa jollakin lapsella oli esine ensin ja hän saa sen myös pitää. Toiminnallisen aktiivisuuden erot synnyttävät lasten välille myös valtasuhteita. Toisten toimista kiinnostuva ja joka paikkaan kerkeävä lapsi koetaan useimmiten hallitsevana. Jotkut lapsista pyrkivät hänen seuraansa, osa taas välttelee. (Munter 2001, 108.) Lapsiryhmässä aikuisen on tärkeää huomioida ne lapset, jotka jäävät leikin ulkopuolelle, sillä useimmiten leikin ulkopuolelle jäävät lapset jäävät sivuun kaikesta muustakin. Muiden lasten osoittama hyljeksintä ja kaverisuhteiden puuttuminen heikentävät lapsen itsetuntoa. Aikuisen puuttuminen tilanteeseen ja tarvittaessa leikin ohjaaminen sekä tukeminen on tärkeää, sillä yksin jäävä lapsi saattaa tuntea epävarmuutta myös jatkossakin sosiaalisissa tilanteissa. Lapsilla on erilaisia sosiaalisia tarpeita, sillä toiset lapset haluavat aina olla ryhmässä, kun taas toiset lapset voivat mielellään haluta olla yksin. Jotkut lapset saattavat haluta leikkiä vain parhaan kaverinsa kanssa kahdestaan. Aikuisella on merkittävä rooli varmistaa, että lapset tottuvat toimimaan erilaisten ihmisten kanssa. (Järvinen ym. 2013, 161.)

Päiväkodin arjessa lapsiryhmän rakentuminen ja ryhmän väliset sosiaaliset vuorovaikutussuhteet muodostavat moniulotteisen kokonaisuuden. Ryhmän taustalla vaikuttavat erilaiset arvot, periaatteet sekä linjaukset esimerkiksi Varhaiskasvatuksen perusteet. Yhteiset kokemukset esimerkiksi leikin kautta vaikuttavat myös vuorovaikutussuhteiden muodostumiseen. (Koilu, Siippanen & Eerola-Pennanen 2017, 15-16.) Yhteenkuuluvuus ryhmässä rakentuu yhteisen tekemisen sekä yhdessä olon kautta. Ryhmään kuuluvilla ihmisillä pitää olla riittävästi yhteistä, jotta ryhmä toimii parhaalla mahdollisella tavalla. (Kalliala 2008, 37-38.)

5 Haastattelut ja oppaan toteutus

Kappaleessa kaksi kerroimme, että oppaan toteutus on koostunut kolmesta eri vaiheesta: päiväkodin vanhempien ja henkilökunnan haastatteluista, haastatteluiden purkamisesta ja oppaan teosta. Sovimme Silkkiniityn päiväkodinjohtajan kanssa, että kokoaisimme oppaan vanhempien sekä työntekijöiden haastatteluiden perusteella. Lopulliseksi tiedonkeruumuodoksi valitsimme puolistrukturoidut haastattelut. Puolistrukturoitu teemahaastattelu on lomakehaastattelua vapaampi tapa aineistonkeruulle. Teemahaastattelut on mahdollista toteuttaa joko menemällä itse paikan päälle haastattelemaan tai puhelinhaastattelun avulla. (Vilka & Airaksinen 2003, 63.)

5.1 Päiväkodin vanhempien ja henkilökunnan haastattelut

Haastattelu mahdollisti meille kyselylomaketta nopeamman tavan kerätä tietoa. Haastattelu-tilanteessa meillä oli mahdollista selittää opinnäytetyötämme tarkemmin ja vastata samalla myös vanhempien ja henkilökunnan kysymyksiin. Työnjaon osalta jaoimme haastattelut kahden osaan. Toinen meistä haastatteli vanhemmat ja toinen päiväkodinjohtajan sekä henkilökuntaa. Haastateltavia oli yhteensä kahdeksan. Järjestimme haastattelut yksilöhaastatteluna,

jotta haastateltavien henkilöllisyys ei paljastuisi kenellekään. Haastattelut tapahtuivat Silkki-
niityn päiväkodissa ja perheitä ei valikoitu ennalta yhtä lukuun ottamatta. Ennalta valittu
haastateltava oli henkilö, jota päiväkodin johtaja Mervi Pasanen toivoi meidän haastattele-
van. Haastateltavat pyydettiin päiväkodin käytäviltä kahtena aamu- ja iltapäivänä. Haastatte-
lukysymykset (taulukko 1 ja taulukko 2) laadimme menetelmätyöpajassa ohjaajan apua käyt-
täen. Täysin samoja haastattelukysymyksiä emme voineet käyttää vanhempien ja henkilökun-
nan kanssa, vaan jouduimme hieman muokkaamaan niitä keskenään.

Haastattelukysymykset vanhemmille
1. Millaisia asioita teille kerrottiin palvelusopimuksen teon yhteydessä liittyen päivähoiton aloitukseen?
2. Saitteko päiväkodilta tietoa hoidon aloituksesta ennen palvelusopimuksen tekoa? Millaista?
3. Olisitteko halunneet saada enemmän tietoa ennen päivähoiton aloitusta? Millaista?
4. Mistä asioista olisitte halunneet saada tietää enemmän?
5. Mitä asioita pidätte tärkeänä saada tietää ennen lapsen päivähoiton aloitusta?

Taulukko 1: Haastattelukysymykset vanhemmille

Haastattelukysymykset henkilökunnalle
1. Millaisia asioita kerrotte palvelusopimuksen teon yhteydessä liittyen päivähoiton aloitukseen?
2. Mitä tietoa perheet saavat hoidon aloituksesta ennen palvelusopimuksen tekoa?
3. Koetko, että perheiden tulisi saada enemmän tietoa ennen varhaiskasvatuksen aloittamista? Millaista?
4. Mitkä asiat sinun mielestäsi ovat tärkeimpiä asioita välittää perheille kirjallisessa muodossa?
5. Mitä asioita pidätte tärkeänä saada tietää ennen lapsen päivähoiton aloitusta?

Taulukko 2: Haastattelukysymykset henkilökunnalle

Opinnäytetyöhön tarvittavan tiedon tarkkuus sekä se minkälaista tietoa siihen tarvitaan, vaikuttavat haastattelutavan valintaan. Haastatteluiden purkaminen ei ole toiminnallisessa opinnäytetyössä yhtä tarpeellista ja järjestelmällistä. Litterointi eli haastatteluiden puhtaaksi kirjoittaminen on tärkeämpää keskittää kohderyhmän kannalta oleellisempaan tietoon, jota tarvitaan sisällön tuottamisessa. (Vilka ja Airaksinen 2003, 63-64.) Litterointi on työlästä, mutta se helpottaa tutkimusaineiston järjestelmällistä läpikäyntiä sekä aineiston mahdollista ryhmittelyä ja luokittelua (Vilka 2015, 137.)

Litteroinnin perusteella poimimme oleelliset seikat haastatteluista. Olennaisimmiksi asioiksi katsoimme ne, mitkä ovat toistuneet vähintään kahden haastateltavan haastatteluissa. Niiden sekä päiväkodin johtajan toiveiden avulla aloimme kokoamaan opasta. Pohdimme tarkasti oppaan aiheiden rajaamista eli niitä asioita mitkä tulisi ainakin mainita oppaassa. Myös päiväkodinjohtaja esitti toiveita oppaan kokoamisen sekä sisällön suhteen. Pehdyimme myös uuden varhaiskasvatustieteen tuomiin muutoksiin esimerkiksi termistössä ja jouduimme muuttamaan muutaman vanhentuneen tiedon uuteen, minkä lisäksi olemme pyrkineet käyttämään paikoitellen uusiutunutta termistöä myös opinnäytetyössämme.

Litteroituamme haastattelut saimme jo haastattelujen aikana nousseille tiedoille vahvistuksen. Samat asiat nousivat esiin lähes jokaisessa haastattelussa hieman erilaisin variaatioin ja sanamuodoin. Keskityimme nyt lähinnä päiväkodin johtajan sekä vanhempien haastatteluista nousseisiin ajatuksiin, sillä koemme ne oppaan sisällön kannalta merkityksellisemmiksi. Emme kuitenkaan jätä täysin huomiotta henkilökunnan haastatteluja, vaan myös ne osaltaan ohjaavat oppaan rakentumista ja sisältöä. Alla olevaan taulukkoon (taulukko 3) olemme koonneet haastatteluissa esiintyneitä teemoja ja lukumäärät, kuinka monta kertaa mikäkin teema on mainittu yhteensä eri haastatteluissa.

Kaikista haastatteluista esiin nousseet teemat	Lukumäärät
Toimintatavat lapsen varhaiskasvatukseen liittyen	7
Check-list	6
Ryhmän henkilökunta	5
Päiväkodin arki ja rytmi	4
Päiväkodin kasvatustilafilosofia	4

Asiat ja tavat, joilla varmistetaan, että lapsella on hyvä olla	4
Tutustumisjakso ja sen merkitys	3
Päiväkodin yhteystiedot	1

Taulukko 3: Kaikista haastatteluista esiin nousseet teemat

5.2 Haastatteluiden tulokset

Haastateltavat toivat esiin, että he toivoisivat päivitettyt yhteystiedot selkeästi näkyville. Koimme ne myös oleelliseksi tiedoksi ja niiden on hyvä olla oppaassa heti ensimmäisellä sivulla näkyvillä. Näin vanhemmat löytävät ne nopeasti silloin kun siihen on tarvetta. Erityisesti vanhempien haastatteluissa nousi esille päiväkotiin tutustuminen ja tutustumisjakson pituus sekä siihen liittyvät käytännöt. Myös työntekijöiden haastatteluissa nousi esille se, että tutustumisjakson käytännöt olisi hyvä saada oppaaseen, jotta jokainen vanhempi saisi siihen liittyviin kysymyksiin vastauksen. Henkilökunnan haastatteluissa kävi ilmi se, että vanhemmille on epäselvää tutustumisjakson pituus. Moni vanhemmista luulee, että jokaisen lapsen tutustumisjakso on aina kaksi viikkoa, vaikka asia ei joka kerta niin ole. Oppaaseen halusimme kirjoittaa tämän selkeästi esille, jotta mahdollisilta väärinymmärryksiltä asian suhteen vältytään jatkossa. Osa vanhemmista toivoi saavansa tietää tarkempaa tietoa päiväkodin henkilökunnasta sekä päiväkodin tiloista. Koimme ne myös tärkeäksi informaatioksi, mutta oppaaseen niitä olisi ollut vaikea tuoda esille. Mielestämme tilat pitää nähdä itse, jotta jokainen saa oikeanlaisen mielikuvan lapsensa varhaiskasvatuspaikasta. Mielestämme aloituskeskustelu ja tutustumisjakso vastaavat myös vanhempien toiveeseen tietää varhaiskasvatuksen henkilökunnasta, sillä aloituskeskustelussa ja tutustumisjakson aikana vanhemmilla on mahdollisuus tutustua varhaiskasvatuksen henkilökuntaan ja saada parempi käsitys siitä kuka heidän lapsensa on päivän aikana vastuussa. Myös tutustumisjakson aikana vanhemmat saavat paremman käsityksen päiväkodin tiloista.

Niin kutsuttu päiväkodin kasvatustilafilosofia, kuten yksi haastateltavistamme asian hienosti ilmaisi, oli asia, joka toistui lähes jokaisessa haastattelussa. Moni vanhempi koki, että ennen päiväkodin aloitusta olisi hyvä tietää minkälainen kasvatustilafilosofia päiväkodissa on ja mitä päiväkotia pitää arkisissa asioissa tärkeänä. Myös päivärytmistä toivottiin tietoa. Näin ollen halusimme tuoda päiväkodin päivärytmin myös oppaassa esille.

Sekä työntekijät että vanhemmat toivoivat niin sanottua check-listiä varusteista ja tavaroista, mitä päiväkotia toivoo lapsilla olevan mukana, kun he aloittavat varhaiskasvatuksen. Monelle vanhemmalle oli epäselvää mitkä varusteet ovat tärkeimpiä olla mukana lapsen aloittaessa

varhaiskasvatuksessa. Vanhemmat kokivat, että päiväkodin aloitukseen liittyy muutenkin paljon uuden opettelua ja silloin on vaikea muistaa kaikkia asioita, esimerkiksi juuri varusteisiin liittyviä asioita. Heidän haastatteluissaan nousi ehdotus check-lististä josta olisi helppo katsoa tarvittavat varusteet ja tavarat. Check-listin voisi laittaa esimerkiksi jääkaapin oveen, jossa se olisi hyvin esillä. Ehdotimme asiaa päiväkodin johtajalle, joka innostui ideasta ja toivoi, että tekisimme sellaisen oppaan liitteeksi. Kävimme check-listissä olevat varusteet ja tavarat vielä päiväkodinjohtajan ja työntekijöiden kanssa läpi, jotta varmasti kaikki oleellimmat varusteet olisivat listattuna.

Lapsen poissaoloista, sairastumisista, lääkähoidosta sekä vakuutuksista tuli vanhemmilta toive, että päiväkodin käytänteet niissä asioissa tulisi ilmi. Usein vasta tilanteen sattuessa asia tulee tarkemmin esille, joten vanhemmat toivoivat, että jo etukäteen asia olisi selkeästi luettavissa. Erityisesti vakuutukseen liittyvät asiat olivat myös päiväkodin johtajan mielestä hyvin tärkeitä ja monelle päiväkodissa aloittavalle epäselvää. Kirjasimme oppaaseen erikseen sekä poissaolokäytänteistä että myös sairastumisesta ja vakuutuksista, jotta ne ovat kaikille heti tiedossa. Tilanteen niin vaatiessa tieto on helposti oppaasta luettavissa.

Taulukkoon kirjattujen asioiden lisäksi halusimme kirjoittaa oppaaseen lapsen päivittäisestä viemisestä päiväkotiin ja pois hakemisesta, sillä siihen liittyen on monella vanhemmalla usein epäselvyyttä. Eli esimerkiksi että lapsi viedään ryhmään saakka sisätossut vaihdettuna ja kuka voi lapsen hakea pois. Oppaaseen listasimme myös kirjallisuutta varhaiskasvatuksen aloitukseen liittyen, jotta jokainen perhe voi yhdessä lapsen kanssa käydä läpi uuden arjen opettelua myös kirjallisuuden avulla. Aiheesta on kirjoitettu paljon lastenkirjoja ja niiden avulla lapsen on helppo käsitellä varhaiskasvatuksen aloitukseen liittyviä asioita. Päiväkodin johtajan toiveesta kirjoitimme oppaaseen loma-ajankohdat. Päiväkodin johtajan mielestä ne olisi hyvä olla kirjattuna myös oppaaseen, jotta kaikki tärkein informaatio on samojen kansien sisällä. Vaikka asiasta tulee päiväkodissa erikseen muistutuksia sekä ilmoituksia, oli päiväkodinjohtaja sitä mieltä, että niiden olisi hyvä löytyä myös oppaasta. Kirjasimme erikseen lomaajat koskien varhaiskasvatusta ja esiopetusta, jotta vanhemmat huomioisivat, että ne eivät ole täysin samat.

5.3 Oppaan toteuttaminen

Oppaan kokoamisessa haastatteluilla oli suuri merkitys. Haastatteluiden avulla saimme selville tärkeää tietoa erityisesti vanhemmilta. Ilman vanhempien haastatteluita emme olisi tienneet esimerkiksi toiveesta koskien check-listiä. Myös päiväkodin johtajan haastattelussa tuli ilmi oppaan kokoamisen kannalta tärkeitä seikkoja. Emme mitenkään pystyneet haastattelemaan kaikkia työntekijöitä, joten päiväkodin johtaja toimi myös muun henkilökunnan äänenä, sillä hänellä on ajankohtaisin käsitys henkilökunnan ajatuksista.

Opas toteutettiin word-tiedostona, jotta päiväkodin olisi sitä helppo muokata tulevaisuudessa. Tapasimme päiväkodin johtajaa oppaan kokoamisvaiheessa kaksi kertaa. Tapaamiskerroilla kävimme oppaan läpi kohta kohdalta, jotta tieto olisi varmasti ajan tasalla ja oppaaseen varmasti tulisi kaikki se informaatio minkä päiväkotikiitos kokee tärkeäksi. Oppaan kokoamisessa käytimme aikaa sekä sen sisällön kirjoittamiseen että myös ulkoasun miettimiseen ja toteutukseen.

6 Arviointi

Opinnäytetyömme arviointi perustuu itsearviointiin sekä yhteistyöpäiväkotimme Silkkiniityn päiväkodin johtajan ja työntekijöiden arviointiin. Oppaasta pyysimme palautetta myös Silkkiniityn päiväkodissa varhaiskasvatuksessa olevien lasten vanhemmilta.

Opinnäytetyömme prosessi on ollut pitkä elämänmuutosten sekä työkuorman vuoksi. Olemme kuitenkin työstäneet opinnäytetyötämme koko ajan pikkuhiljaa eteenpäin huomioiden omat resurssimme sen tekemiseen. Opinnäytetyöprosessin eteneminen olisi voinut olla tehokkaampaa, mikäli olisimme pystyneet työstämään sitä enemmän yhdessä keväällä ja kesällä 2017. Toisaalta taas yhdessä kirjoittamisessa haasteena olisi ollut yhteisen ajan sopiminen, joten päädyimme siihen, että kirjoittamisen osalta molemmat kirjoittaisivat omilla tahoillaan sovitusta asioista.

Yksi suurimmista lopputulokseen vaikuttaneista valinnoista oli valita työelämän yhteistyökumppaniksi juuri Silkkiniityn päiväkotikiitos. Silkkiniitynpäiväkodin kanssa tehty yhteistyö on työelämän kumppanimme mielestä onnistunut ja he ovat erittäin tyytyväisiä lopputulokseen. Päiväkodinjohtajan mielestä oppaasta tuli selkeä, helposti luettava ja se sisältää juuri oleellista informaatiota, kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa. Päiväkodinjohtaja oli tyytyväinen myös tehtyyn yhteistyöhön vanhempien, työntekijöiden sekä hänen itsensä kanssa. Yhteistyö on ollut mutkatonta ja avointa. Olemme pyrkineet ottamaan heidän suunnaltaan tulleita toiveita huomioon opasta tehdessämme. Myös meidän mielestämme Silkkiniityn päiväkodin kanssa tehty yhteistyö sujui hyvin ja olemme siihen myös henkilökohtaisella tasolla tyytyväisiä. Palaute vanhemmilta on ollut positiivista. Moni kokee oppaan kattavaksi ja vastaavan useimpiin vanhemmille herääviin kysymyksiin. Kiitosta saatiin myös siitä, että jatkossa ei välttämättä päiväkodista aloituksen yhteydessä saa enää niin montaa yksittäistä paperia, kun asioita on koottu yhteen oppaaseen. Yksi huoltaja esitti toiveen, että oppaan voisi halutessaan saada päiväkodilta aloituksen yhteydessä myös paperisena versiona.

6.1 Tavoitteiden toteutuminen

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa aloituskäytäntöjä sisältävä opas Silkkiniityn päiväkodille. Tavoitteenamme oli koota helppolukuinen sekä ymmärrettävä opas. Teimme oppaan sähköisessä muodossa, jotta opasta on tulevaisuudessa helppo muokata tarpeiden ja toimintatapojen muuttuessa. Näin ollen yhteistyöpäiväkotimme voi halutessaan käyttää opasta myös

myöhemmin. Suunnittelimme oppaan helposti omaksuttavaksi, selkeästi jäsennellyksi ja ajan tasalla olevaksi. Päiväkodinjohtajan mielestä opas täytti kaikki odotukset ja hän oli lopputulokseen erittäin tyytyväinen. Erityisesti oppaasta löytyvä informaatio, ulkoasu sekä kieliasu miellyttivät häntä. Päiväkodinjohtaja toivoi, että saisi esitellä oppaan myös johtoryhmässä, jolloin muut päiväkodit voisivat halutessaan ottaa siitä mallia. Lisäksi päiväkodinjohtaja aikoo laittaa oppaan näkyville myös Silkkiniityn päiväkodin nettisivuille, jolloin se on näkyvässä kaikille, jotka sivuilla vierailevat. Päiväkodin henkilökunnalta saadun palautteen perusteella myös henkilökunta on oppaaseen tyytyväinen. Erityisesti henkilökuntaa ja päiväkodinjohtajaan miellytti se, että he ovat voineet olla prosessissa mukana, jolloin heidän toiveensa ja näkemyksensä on otettu oppaan toteutuksessa huomioon.

Tavoitteenamme oli myös kasvattaa tietotaitoamme opinnäytetyömme aiheen tiimoilta. Aihealueeseen perehtyminen sekä teoriapohjan rakentaminen on laajentanut tietämystä varhaiskasvatuksessa aloittavien lasten ja perheiden tarpeista. Haastattelut sekä oppaan kokoaminen opetti meille mitä juuri Silkkiniityn päiväkodin vanhemmat sekä työntekijät kokivat tarpeelliseksi informaatioksi. Oppaan kokoaminen opetti meille oleellisen tiedon rajaamista ja pohdintaa siitä, miten saada kaikki tärkeä informaatio tiivistettyä, ilman että joutuisimme jättämään mitään tärkeää ja oleellista pois. Opinnäytetyöprosessin aikana olemme onnistuneet kasvattamaan tietotaitoamme monella osa-alueella.

Aikataulullisissa tavoitteissa jouduimme monessa kohtaa antamaan periksi, jolloin alkuperäisen suunnitelman mukaan emme päässeet tavoitteisiin sillä saralla. Aikataulullisesti oli haastavaa asettaa realistisia tavoitteita henkilökohtaisten syiden vuoksi. Mikäli aloittaisimme nyt opinnäytetyön tekemisen uudelleen, muuttaisimme ainakin muutamia asioita. Ennen kaikkea tiukempi, mutta silti realistinen aikataulutus opinnäytetyön prosessin etenemisen suhteen olisi asialistan kärjessä. Lisäksi vielä tiheämmät tapaamiset niin toistemme, opinnäytetyömme ohjaajan kuin Silkkiniityn päiväkodinkin kanssa olisivat olleet tarpeen. Kaikesta huolimatta saimme opinnäytetyömme valmiiksi ja työelämän yhteistyökumppanimme on lopputulokseen tyytyväinen.

6.2 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Silkkiniityn päiväkodin kanssa tehty yhteistyö oli onnistunutta, joka mahdollisti myös oppaan hyvän toteutuksen. Henkilökunnan ja vanhempien haastatteluiden avulla saimme selville mitä juuri yhteistyöpäiväkotimme vanhemmat sekä työntekijät kokevat tärkeäksi tiedoksi. Päiväkodinjohtajan kanssa tiiviisti tehty yhteistyö edesauttoi sitä, että päiväkotia saa juuri haluamansa tiedot oppaaseen, jotta opas varmasti palvelee perheitä heidän aloittaessaan Silkkiniityn päiväkodissa. Haastattelut mahdollistivat tärkeän informaation saamisen ja vanhempien äänen esiin nostamisen, jonka myös päiväkodinjohtaja koki tärkeänä. Opas tuli Silkkiniityn päiväkodille todella tarpeeseen ja vastaa myös vanhemmilta saatuun palautteeseen. Sitä on

jatkossa helppo päivittää tietojen hieman muuttuessa, sillä runko ja oppaan esillepano on selkeä ja helposti muokattava Word-tiedostolla.

Parityöskentely auttoi meitä siinä, että saimme jaettua työskentelyssä vastuuta. Uskomme, että yksin tehtynä työtä olisi ollut muiden töiden kanssa liikaa. Myös ajatusten ja mielipiteiden vaihto auttoi prosessin etenemistä. Yhteistyömme oli sujuvaa ja vältyimme kaikilta mahdollisilta ristiriidoilta, puhalsimme yhteen hiileen tsempten toinen toisiamme eteenpäin. Etuna meillä oli myös se, että toinen meistä on koko ajan aktiivisesti läsnä varhaiskasvatuksen parissa ja pystyi myös peilaamaan ajatuksia opinnäytetyön tiimoilta arjen parissa. Opinnäytetyöprosessin aikana toiselle meistä syntyi lapsi ja näin ollen myös varhaiskasvatuksen aloitus tulee konkreettiseksi lähitulevaisuudessa. Tämä auttoi prosessin aikana pohtimaan asioita myös vanhemman näkökulmasta, erityisesti oppaan informaatiota laadittaessa.

Yhteistyöpäiväkotimme Silkkiniitty oli tuotokseen niin tyytyväinen, että toivoi saavansa esitellä sen myös johtoryhmässä oleville muille päiväkodinjohtajille. Me tietenkin suostuimme siihen ja toivomme, että oppaasta on jatkossa iloa ja hyötyä myös muille Espoon päiväkoille. Oppaassa on paljon yleispätevää tietoa Espoon varhaiskasvatuksesta, jota on helppo hyödyntää myös muiden Espoon päiväkotien oppaissa. Jatkotutkimusehdotukseksi ehdotamme myös sitä, että kun Silkkiniityssä aloittaa tulevana syksynä ruotsinkielinen kielikylpyryhmä, voisi oppaan tulevaisuudessa kääntää myös ruotsinkielelle. Näin informaatio olisi päiväkodin vanhemmille saatavilla sekä ruotsiksi että suomeksi.

6.3 Luotettavuus ja eettiset kysymykset

Tieteellisen käytännön mukaan tutkimuksen tulee noudattaa kontrolloitavuutta ja avoimuutta. Tutkimustekstissä ei saa mainita tutkittavien tai toimeksiantajan nimiä ilman lupaa. Tutkimusryhmän jäsenten suhde toimeksiantajaan sekä tutkittavaan asiaan tulisi ilmetä tutkimustekstissä. (Vilka 2015, 46.) Olemme kuvanneet rehellisesti ja avoimesti suhdettamme yhteistyöpäiväkotimme. Lisäksi olemme kysyneet Silkkiniityn päiväkodinjohtajalta luvan, saammeko mainita opinnäytetyössämme yhteistyöpäiväkotimme nimen. Haastateltavien henkilötietoja emme tuo missään ilmi, eikä perheitä tai työntekijöitä voi tunnistaa vastausten perusteella. Vilka (2015, 47) muistuttaa, että on varmistettava, ettei tutkimusaineisto joudu missään vaiheessa tutkimusprosessia väärin käsiin. Haastatteluiden ja sen jälkeen tehtyjen litteointien jälkeen olemme tuhonneet aineistot, jotta haastateltavien anonymiteetti varmasti säilyy.

Olemme tehneet opinnäytetyötämme varten tarvittavat sopimukset kuten Laurean opinnäytetyösopimuksen sekä Espoon kaupungin tutkimusluvan. Tutkimuksen hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu tarkat ja huolelliset lähdeviitteet (Vilka 2015, 45). Olemme tehneet lähdeviittaukset opinnäytetyön ohjeiden mukaisesti. Lähdekritiikki on erityisessä asemassa oppai-

den teon kohdalla. (Vilka ja Airaksinen 2003, 53.) Olemme käyttäneet monipuolisesti lähteitä ja valinneet ne tarkkaan. Tutkijan tulee noudattaa tutkimustyössään ja tutkimustulosten esittämisessä yleistä huolellisuutta, tarkkuutta sekä rehellisyyttä (Vilka 2015, 42). Olemme pyrkineet tuottamaan oppaan tarkasti haastatteluista nousseiden toiveiden mukaisesti. Olemme olleet tiiviisti yhteydessä oppaan kokoamisen ajan päiväkodinjohtajaan ja tehneet korjauksia oppaaseen päiväkodinjohtajan kommenttien perusteella.

Vanhempia haastatteli meistä se, joka on aikaisemmin ollut harjoittelussa ja sen jälkeen työskennellyt Silkkiniityn päiväkodissa. Henkilökuntaa haastatteli meistä se, joka ei ollut aikaisemmin ollut Silkkiniityn päiväkodin kanssa missään tekemisissä. Henkilökunnan haastattelun luotettavuuden kannalta oli meistä selkeämpää heille vieraan ihmisen haastattelijana toimiminen. Näin välttyimme siltä, että haastateltavien kertomaan olisi vaikuttanut haastattelijan aikaisempi työskentely päiväkodissa. Entisen opiskelijan ja työkaverin haastattelemana henkilökunnan haastattelut olisivat voineet vääristyä, kun haastateltava tuntee talon tavat ja olisi voinut esittää johdattelevia kysymyksiä.

7 Opinnäytetyön prosessi

Opinnäytetyömme prosessi alkoi aiheen suunnittelulla syksyllä 2016. Päätimme jo silloin toteuttaa toiminnallisen opinnäytetyön. Tutkimuksen lopullinen aihe syntyy usean neuvottelusekä harkintavaiheen jälkeen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 66.) Olemme pohtineet aiheet ja sen rajausta moneen otteeseen opinnäytetyötämme tehdessä. Alkuperäinen ajatus oli tuottaa opas vanhemmille, joiden lapsi aloittaa päiväkodissa alle 3-vuotiaana, mutta opinnäytetyösuunnitelmaa esittäessämme aloimme epäroidä ja päädyimme jättämään ikärajan alle kolmivuotiaisiin pois. Hyväksytimme opinnäytetyömme aiheen ja suunnitelman opinnäytetyön hankeohjauksessa helmikuussa 2017. Osallistuimme helmikuun lopulla tiedonkeruu pajaan, jossa suunnittelimme tulevien haastatteluiden haastattelukysymykset ohjaajan avustuksella.

Kiinnostusta herättävä ilmiö tai tehty havainto tulisi olla kimmokkeena tutkimukselle. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 71.) Opinnäytetyömme oppaan idea syntyi tutkintoon kuuluvan harjoittelun aikana. Eräs vanhempi esitti toiveen vihkosta, josta löytyisi kaikki tarvittava tieto koskien päiväkotia ja sen aloitusta. Päiväkodin johtaja innostui asiasta ja koki, että oppaalle olisi tarvetta. Olemme tehneet yhteistyötä päiväkodin johtajan kanssa koko opinnäytetyöprosessin ajan. Opinnäytetyöaiheen idean tulisi nousta koulutusohjelman opinnoista. Aiheen tulisi nivoutua yhteen siten, että sen avulla pystyy sitomaan yhteyksiä työelämään. (Vilka & Airaksinen 2003, 17.)

Opinnäytetyömme prosessissa etuna on ollut se, että toinen meistä on ajan hermolla työskennellessään päiväkodissa. Toisen meistä on ollut hyvä tuoda esiin ajatuksia asioista jotka eivät

ole hänelle välttämättä aina ennestään tuttuja. Olemme käyneet toistemme kanssa aktiivisesti keskustelua koko opinnäytetyöprosessin ajan. Tutun aihepiirin valinnan etuina voidaan nähdä ennakkotieto aiheesta sekä todennäköinen mahdollisuus lisätutkimuksen tarpeista. Ideoita voidaan saada arkityöstä sekä käytännön työstä. Tutkimustyö on kirjoittajalle kiinnostavaa. Haittoina tutusta aihepiiristä voidaan nähdä jämähtäminen itselle tuttuun aiheeseen. Itselle tuntemattomammasta aihealueesta tehtävä tutkimus ohjaa tutkijaa perehtymään sellaisiin asioihin, joihin aikaisemmin ei ole ollut mahdollisuutta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2007. 74-75.)

Opinnäytetyön muodon valinnan jälkeen hahmottelimme teoreettista viitekehystä sekä mietimme opinnäytetyötämme koskevia keskeisempiä käsitteitä. Tutustuimme myös aikaisempiin opinnäytetöihin saman aiheen tiimoilta. Kirjallisuuteen perehtyminen sai meidät huomaamaan, että tarve vanhempien haastatteluille on todellinen, sillä useimmiten kirjallisuus on kirjoittajien mielipiteisiin perustuvaa. Aiheesta on myös todella vähän tutkimusmateriaalia juuri vanhemman näkökulmasta. Opinnäytetyön eri vaiheissa tulee perehtyä sisällöllisiin sekä toteutuksessa tarvittaviin lähteisiin. Aluksi tulee myös selvittää mitä aikaisemmin on saman aiheen tiimoilta tehty, jotta oman aiheen rajaaminen ja käsittely on selkeämpää. (Vilka & Airaksinen 2003, 69.)

Opinnäytetyöprosessimme tyssäsi keväällä 2017 henkilökohtaisten syiden vuoksi. Prosessimme jatkui taas syksyllä 2017. Teimme opinnäytetyötä vaadittavat tutkimuslupahakemukset Espoon kaupungille sekä allekirjoitimme opinnäytetyö sopimukset elokuussa 2017. Perheiden ja työntekijöiden haastattelut suoritimme syksyllä 2017.

Haastattelujen avulla halusimme kartoittaa, mitä vanhemmat ja henkilökunta toivovat ja millaiset aloituskäytännöt Silkkiniityn päiväkodissa on tällä hetkellä. Koimme tärkeäksi yhdistää toiminnalliseen opinnäytetyöhömmä myös selvityksen, tässä tapauksessa haastattelun.

Omassa opinnäytetyössämme koimme tarpeeksi selvittää juuri Silkkiniityn päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien ajatuksia. Kyseistä tietoa ei ollut valmiiksi saatavilla mistään vaan se oli kerättävä itse. Vilkan ja Airaksisen (2003, 56-57) mukaan toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuksellisia menetelmiä ei ole aina tarpeen käyttää. Mikäli selvitystä päädytään käyttämään, on tärkeää pohtia, millaista tietoa tarvitaan oman toiminnallisen opinnäytetyön tueksi.

Toiminnallisen opinnäytetyön raportoinnissa tulee käsitellä konkreettisen tuotoksen saavuttamiseksi käytettyjä keinoja (Vilka ja Airaksinen 2003, 51). Valitsimme lopullisen tuotteen muodoksi sekä sähköisen että tulostetun version. Näin ohjeistuksen voi jakaa uusille, aloittaville perheille tulosteena ennen kuin he aloittavat varhaiskasvatuksessa tai jakaa aloituksen yhteydessä sähköisenä. Tämä antaa myös mahdollisuuden Silkkiniityn päiväkodille päivittää opasta esimerkiksi yhteystietojen muuttuessa, kun toimitamme oppaan sekä sähköisenä että tulostettuna versiona. Paperinen versio on myös vanhempien kannalta hyvä tapa antaa tietoa

päiväkodin tavoista jo ennakkoon ja sen avulla vastata mahdollisesti mieltä askarruttaviin kysymyksiin.

Opinnäytetyönä valmistuvan tuotteen tulee erottua yksilöllisyydellään ja persoonallisuudellaan. Ensisijaisia kriteereitä opinnäytetyölle on listattu esimerkiksi tuotteen uusi muoto, asiassällön sopivuus kohderyhmälle, informatiivisuus sekä selkeys ja johdonmukaisuus. (Vilka ja Airaksinen 2003, 53.) Opasta koostimme syksyn ja talven 2017-2018 aikana. Maaliskuun 2018 aikana lähetimme oppaan päiväkodinjohtajan kommentoitavaksi ja teimme korjauksia johtajan kommenttien perusteella. Informatiivisen osuuden lisäksi käytimme aikaa fontin ja tekstikoon valitsemiseen, jotta opas pysyy selkeänä ja tekstiä on miellyttävä lukea.

Laurean opinnäytetyön prosessin ohjeistuksen mukaisesti lähetimme opinnäytetyömme ohjaajalle sekä yhteistyöpäiväkotimme johtajalle raakaversioita niin oppaasta kuin itse opinnäytetyön raportista. Kommenttien perusteella olemme työstäneet opinnäytetyötämme eteenpäin ja tehneet niihin muutoksia kommenttien perusteella. Lopuksi pyysimme suullisesti palautetta oppaasta yhteistyöpäiväkodiltamme, lasten vanhemmilta sekä henkilökunnalta.

8 Pohdinta

Jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen sekä esiopetukseen. Voimassa oleva laki säätelee varhaiskasvatusta ja sen järjestämistä. Kansainvälisesti määritellyt lapsen oikeuksia koskevat sopimukset, kansalliset säädökset sekä ohjaavat asiakirjat ovat suomalaisen varhaiskasvatuksen perustana. Varhaiskasvatusta varhaiskasvatuspalveluineen jatkuvasti uudistetaan ja kehitetään. Nykyiset varhaiskasvatusta ohjaavat periaatteet tukevat varhaiskasvatuksen kehittymistä. (Järvinen ym. 2009, 115-116.) Suomalainen varhaiskasvatus perustuu säädettyihin lakeihin ja säädöksiin. Kunnat ovat vastuussa siitä, että varhaiskasvatusta on tarjolla perheille joko kunnan järjestämänä tai valvomana. Kunnalla on päätösvalta varhaiskasvatuksen käytännöistä sekä toiminta-ajoina. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018.) Opinnäytetyössämme olemme ottaneet kyseiset asiat vahvasti huomioon, niiden määrittellessä niin paljon suomalaista varhaiskasvatusta. Olemme käsitelleet varhaiskasvatustilaa ja varhaiskasvatuksen perusteita muun teorian lisäksi. Opinnäytetyön teorian olemme valinneet niiden asioiden pohjalta mitä oppaassamme tuomme ilmi. Oppaassa käsitellyt aihealueet varhaiskasvatuksen aloituksesta ovat keskeisessä roolissa, kun lapsi aloittaa päiväkodissa. Tämän vuoksi myös teoriaosuudessamme käsittelemme esimerkiksi kiintymyssuhteita, päivärytmiä ja varhaiskasvatuksen aloittamista.

Opinnäytetyöprosessimme on ollut verrattain pitkä ja monivivahteinen. Kun ensimmäisen kerän tapasimme opinnäytetyön tiimoilta elokuussa 2016, emme arvanneet, että opinnäytetyö valmistuisi vasta keväällä 2018. Olemme kuitenkin tyytyväisiä siihen, että yhteistyömme on sujunut ja me molemmat olemme olleet koko ajan samalla linjalla. Opinnäytetyömme tuotos,

opas vanhemmille, onnistui meistä todella hienosti ja olemme tyytyväisiä lopputulokseen. Koemme sen olevan kuitenkin kaikkein tärkeintä. Oppaasta tuli sisällöltään sekä ulkoasultaan meitä miellyttävä ja sitä on ollut ilo esitellä yhteistyökumppanille Silkkiniityn päiväkodille. Onnistumisen tunteen sai aikaan myös se, että Silkkiniityn päiväkodinjohtaja sekä henkilökunta ovat tuotokseen tyytyväisiä. Oppaan lisäksi tuotimme liitteeksi check-listan päiväkodissa mukana oleville tavaroille ja vaatteille. Tämä oli lähtöisin vanhempien toiveesta helpottaa päiväkodin aloitusta. Mielestämme check-lista oli hyvä ajatus ja mietimme tarkkaan mitkä tavarat ja vaatteet ovat oleellisimpia. Toki jokainen perhe voi itse myös pohtia mitkä heidän lapselleen on ne kaikkein tärkeimmät varusteet. Päiväkodin puolelta tulee toiveet välttämättömmistä varusteista, mutta esimerkiksi unikaveria kaikki eivät tarvitse tai halua ottaa mukaan.

Olemme myös iloisia siitä, että oppaamme tulee päiväkodin verkkosivuille näkyville, jossa se on myös ulkopuolisten nähtävillä. Näin ollen opas ei jää vain päiväkodin henkilökunnan ja siellä olevien perheiden tai aloittavien perheiden nähtävälle. Mikäli yhteistyöpäiväkotimme ei olisi ollut siihen niin tyytyväinen, emme usko, että he haluaisivat sitä heidän verkkosivuilleen. Tämä on meille osoitus onnistuneesta yhteistyöstä päiväkodin kanssa. Opinnäytetyömme prosessissa yhtenä tärkeimpänä seikkana oli se, että oppaasta tulisi oikeasti sellainen, josta päiväkodille olisi varmasti hyötyä ja joka jäisi heille konkreettisesti käyttöön.

Opinnäytetyön prosessin aikana olemme molemmat oppineet paljon uutta. Teoriaa lukiessa oli mielenkiintoista huomata miten tärkeitä varhaislapsuuden kokemukset ovat, kun lapset aloittavat varhaiskasvatuksen. Kiintymyssuhteet ja niiden merkitys päiväkodin aloituksessa ovat yllättävän tärkeitä ja määrittävät esimerkiksi sitä, miten lapsi reagoi uuteen arkeen. Lapsen sopeutuminen varhaiskasvatuksen aloitukseen on lapselle iso prosessi ja jokainen lapsi reagoi uuteen tilanteeseen omalla tavallaan. Vanhemmat joutuvat myös uusien asioiden äärelle ja myös monessa vanhemmassa oman lapsen varhaiskasvatuksen aloitus saattaa herättää yllättävän paljon erilaisia tunteita. Mielestämme juuri tämän takia oppaalle koskien varhaiskasvatuksen aloituskäytäntöjä oli suuri tarve. Koemme, että oppaamme ansiosta Silkkiniityn päiväkodissa aloittavat uudet perheet saavat hyvän tietopaketin. Sen ansiosta varhaiskasvatuksen aloituksesta tulee astetta helpompaa, kun tärkein tieto on jokaiselle helposti saatavilla.

Lähteet

Painetut

Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Sirén-Tiusanen, H. 2001. Pienet päivähoidossa, alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 15.-17. painos. Helsinki: Tammi.

Hujala, E. & Turja, L. 2017. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja

Kalliala, M. 2008. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Helsinki: Gaudeamus.

Kalliala M. 2012. Lapsuus hoidossa? Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoidossa Helsinki: Gaudeamus

Kaskela, M. & Kronqvist, E-L. 2012. Niin ainutlaatuinen. Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.

Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Helsinki: WSOY.

Keltikangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki: WSOY.

Koivula, M., Siippanen, A. & Eerola-Pennanen, P. 2017. Valloittava varhaiskasvatus. Tampere: Vastapaino

Matilainen, T. 2008. Lapsi elää rutiineista, helppo ja hyvä arki. Gummerus

Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään - Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. 2. painos. Vantaa: Pedatieto.

Munter, H. 2001. Päivä rytmi ja toiminnan rakentuminen. Teoksessa Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Sirén-Tiusanen, H. 2001. Pienet päivähoidossa, alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY

Rusanen, E. 2011. Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys. Porvoo: Bookwell Oy kirjapaino

Salo, S. 2003. Kiintymyssuhteen merkitys elämänkaaren aikana. Teoksessa Jari Sinkkonen (toim.) Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY.

Sinkkonen, J. & Kalland, M. 2012. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen Helsinki: SanomaPro Oy

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. 1.- 2. painos. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Sähköiset

Espoon kaupunki. 2018. Silkkiniityn päiväkoti. Viitattu 20.4.2018. https://www.espoo.fi/fi-FI/Kasvatus_ ja_ opetus/Varhaiskasvatus/Varhaiskasvatuksen_toimipaikat/Kunnalliset_paivakodit/Tapiola/Silkkiniityn_paivakoti

Espoon kaupunki. 2017. suomenkielinen varhaiskasvatus. Espoon varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 4.5.2018. <https://www.espoo.fi/download/noname/%7B914A00FA-B9E8-4DCC-9C67-3A72ACB1D954%7D/99789>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2017. Lapsi aloittaa päivähoidon. Viitattu 28.3.2018. <https://www.mll.fi/vanhemmille/vinkkeja-lapsiperheen-arkeen/lapsi-aloittaa-paivahoidon>

Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Tulostettu 12.4.2016. http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2018. Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen. Viitattu 7.5.2018 <http://minedu.fi/varhaiskasvatusoikeus>

Varhaiskasvatuslaki 1973/36. Viitattu 16.9.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Taulukot

Taulukko 1: Haastattelukysymykset vanhemmille	26
Taulukko 2: Haastattelukysymykset henkilökunnalle.....	26
Taulukko 3: Kaikista haastatteluista esiin nousseet teemat	28

Liitteet

Liite 1: Opas	41
Liite 2: Mitä mukaan päiväkotiin?	50

Liite 1: Opas

TERVETULOA

SILKKINIITYN PÄIVÄKOTIIN

Silkkiniityn päiväkoti

Katuosoite

Opinkuja 1, 02100 Espoo

Postiosoite

PL 10309, 02070 Espoon kaupunki

Puhelinnumerot ja sähköpostiosoitteet:

Päiväkodin johtaja Mervi Pasanen

puh. 046 877 1544, mervi.pasanen@espoo.fi

Varajohtaja Elina Männistö

puh. 046 8771544 (Punatulkut), elina.mannisto@espoo.fi

Espoon kaupungin työntekijöiden sähköpostit ovat muotoa

etunimi.sukunimi@espoo.fi

Huomioithan, että ryhmillä on yhteisiä puhelinnumeroita!

Hippiäiset ja Peukaloiset 046 8771546

Punatulkut ja Sinitiaiset 046 8771544

Pääskyt (iltahoitoryhmä) 046 8771545

Keltasirkut ja Silkkiuikut 043 8258972

Ryhmis 046 8771391

Silkkiniityn päiväkoti Espoon kaupungin verkkosivuilla:

http://www.espoo.fi/fi-FI/Kasvatus_ ja_ opetus/Varhaiskasvatus/Varhaiskasvatuksen_ toimipaikat/Kunnalliset_ paivakodit/Tapiola/Silkkiniityn_ paivakoti

Varhaiskasvatukseen liittyviä lomakkeita tulostettavaksi:

http://www.espoo.fi/fi-FI/Kasvatus_ ja_ opetus/Varhaiskasvatus/Lapsi_ varhaiskasvatuksessa/Lomakkeet

Silkkiniityn päiväkodin aukioloajat

Silkkiniityn päiväkoti on tällä hetkellä auki arkisin klo. 7.00-17.00, mutta vanhempien toiveesta voimme avata tarvittaessa jo klo. 6.30 ja voimme sulkea vasta klo. 18.00. Aukiolo pohjautuu vanhempien toiveisiin sekä tarpeeseen. Päiväkoti on suljettuna arkipäiville osuvina pyhäpäivinä.

Huomioitthän, että avausvuoro kiertää eri ryhmien välillä, joten lapsenne oman ryhmän kasvattaja ei välttämättä ole avaamassa päiväkotiä.

Päiväkotimme on pidennetyn aukiolon yksikkö, joka on tarvittaessa auki klo. 06.30-22.00. Pidennettyä aukioloaikaä tulee hakea erikseen ja hakemukseen liitetään dokumentit, joista ilmenee molempien vanhempien työstä tai opiskelusta johtuva pidennettyä aukioloa vaativa varhaiskasvatuksen tarve.

Päiväohjelman runko Silkkiniityn päiväkodissa

Aamuisin noin kahdeksaan saakka kulku päiväkotiin on Punatulkkujen ryhmän ulko-ovesta. Kaikkien ryhmien lapset kokoontuvat aamulla ennen kahdeksaa leikkimään Punatulkkuihin ja siirtyvät sieltä omiin ryhmiinsä aamupalan alkuun mennessä.

Klo. 8.15-8.45 aamupala

Klo. 11.00 / 11.15 / 11.30 lounas:

alle 3-vuotiaiden ruokailu on ensimmäisenä ja eskareiden viimeisenä.

Lounaan jälkeinen päivälepo kuuluu kaikille ja silloin lapsilla on mahdollisuus joko nukkua päiväunet tai rauhoittua lepäämään. Päivälevon jälkeen saa nousta rauhallisesti leikkimään. Pääsääntöisesti lepo hetkellä luetaan satua ja kuunnellaan rauhallista musiikkia, mutta oman ryhmän tarkemmat käytännöt voit varmistaa jokaisen ryhmän henkilökunnalta.

Klo. 14.00-14.30 välipala

Aamupalan ja lounaan välillä sekä iltapäivisin välipalan jälkeen on vaihtelevasti vapaata leikkiä, erilaista ohjattua toimintaa, ulkoilua ja retkiä. Lapsenne omasta ryhmästä saatte tarkempaa tietoa ryhmän käytännöistä ja viikko-ohjelmasta.

Iltahoito

Iltahoidolla tarkoitetaan klo. 18.00-22.00 välisenä aikana tarjottavaa varhaiskasvatusta ja iltahoitoryhmän aukiolo perustuu vanhempien ennalta ilmoittamiin työvuoroihin. **Työvuorot tulee ilmoittaa Pääskyjen ryhmään viimeistään edellisviikon maanantaina, sitä myöhempään tuleviin hoitoaikojen muutoksiin emme voi sitoutua.** Iltahoitoa ei tarjota vanhemman vapaapäivänä, lomapäivänä tai sairauslomapäivänä.

Iltaruoka kuuluu lapsille, jotka ovat hoidossa pidempään kuin klo.18.00. Vastaavasti iltapala on tarkoitettu lapsille, joiden hoitoaika päättyy klo. 20.00 jälkeen. Iltaruoka tarjoillaan iltapäivälukoilun jälkeen, noin klo. 17.15-17.30 alkaen ja iltapala noin klo. 20.00.

Esiopetus

Esiopetusta päiväkodissamme on neljä tuntia päivässä klo. 9-13. Lapsen on osallistuttava vuoden kestävään maksuttomaan esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen saavuttavaan toimintaan ennen oppivelvollisuuden alkamista, sillä esiopetus on velvoittavaa kaikille. Esiopetus on suunnitelmallista toimintaa, jossa hankitaan tietoa ja ratkaistaan ongelmia leikin, liikunnan ja keskustelun avulla.

Esiopetuksen loma-ajat lukuvuonna 2018-2019:

Varhaiskasvatuksen toteuttamassa esiopetuksessa noudatetaan seuraavia työ- ja loma-aikoja:

Syyslukukausi to 9.8. – pe 21.12.2018

Joululoma la 22.12.2018 - su 6.1.2019

Syysloma ma 15.10. – pe 19.10.2018

Kevätlukukausi ma 7.1. – pe 31.5.2019

Hiihtoloma viikolla 8 eli 18.2. – 22.2.2019

Päätös lapsen varhaiskasvatuksesta ja varhaiskasvatuspaikasta

Olette saaneet päätöksen varhaiskasvatuspaikasta. **Päätös tulee palauttaa 2 viikon sisällä sen saapumisesta varhaiskasvatusyksikköön.** Mikäli ilmoitusta ei ole toimitettu määräajassa, katsotaan teidän kieltäytyneen teille varatusta varhaiskasvatuspaikasta ja lapsen varhaiskasvatuspaikkapäätös peruuntuu.

Varhaiskasvatuspaikan vastaanottaminen

Aloituspäivää voi siirtää kirjallisesti enintään 2 viikkoa myöhemmäksi päätöksen mukaisesta aloituspäivämäärästä. Mikäli teidän tarvitsisi aloittaa varhaiskasvatuksessa tätä aiemmin, ottakaa välittömästi yhteyttä päiväkodinjohtajaan. Huomaattehan, että varhaiskasvatusmaksut alkavat perheen ilmoittamasta aloituspäivämäärästä alkaen.

Tervetuloa varhaiskasvatukseen

Täytättehän saamanne lomakkeen huolellisesti, sillä sen avulla tutustumme lapseenne. Lomake palautetaan joko postitse tai ensimmäisellä käynnillä ja viimeisen sivun alaosa täytetään yhdessä päiväkodin henkilökunnan kanssa.

Aloituskeskustelu

Henkilökunta ja vanhemmat käyvät aloituskeskustelun, **mieluiten ilman lasta.** Täytämme varhaiskasvatuksen aloitukseen liittyviä lomakkeita sekä teemme sopimuksen lapsen varhaiskasvatusajasta. Käymme yhdessä läpi Tervetuloa varhaiskasvatukseen -lomakkeen, keskustelemme päiväkodin ja perheen käytännöistä, varhaiskasvatuksen aloituksesta ja sovimme tutustumisjaksosta.

Maksut varhaiskasvatuksessa

Tarkemmat tiedot varhaiskasvatusmaksuista saatte kaupungin verkkosivuilta:

<http://www.espoo.fi/fi->

[FI/Kasvatus_ ja_ opetus/Varhaiskasvatus/Lapsi_ varhaiskasvatuksessa/Maksut_ varhaiskasvatuksessa](http://www.espoo.fi/fi-FI/Kasvatus_ ja_ opetus/Varhaiskasvatus/Lapsi_ varhaiskasvatuksessa/Maksut_ varhaiskasvatuksessa).

Hoitomaksu määräytyy korkeimman maksuluokan mukaan, mikäli tuloseelvitystä ei palauteta määräajassa. Puuttuvilla tulotiedoilla määrättyä maksua ei korjata takautuvasti. **Tuloseelvityslomake liitteineen tulee palauttaa 2 viikon sisällä varhaiskasvatuksen aloittamisesta Taloushallintoon** (PL 30, 02070 Espoon kaupunki). Tuloseelvitys lomakkeen saatte päiväkodista tai halutessanne voitte tulostaa sen myös osoitteesta: <http://www.espoo.fi/fi->

[FI/Kasvatus_ ja_ opetus/Varhaiskasvatus/Lapsi_ varhaiskasvatuksessa/Lomakkeet](http://www.espoo.fi/fi-FI/Kasvatus_ ja_ opetus/Varhaiskasvatus/Lapsi_ varhaiskasvatuksessa/Lomakkeet). Perhekoon tai tulojen olennaisesti muuttuessa, tulee teidän toimittaa uusi tuloseelvityslomake Taloushallintoon varhaiskasvatusmaksujen määrän tarkistusta varten.

Tutustumisjakso päiväkodissa

Tutustumisjakson pituudeksi suositellaan noin kahta viikkoa ja sen ajoittaminen varhaiskasvatukseen alkuun on lapsen kannalta paras vaihtoehto. Tutustumisjakson pituus katsotaan jokaiselle lapselle sopivaksi ja se voi olla myös lyhyempi, riippuen lapsesta. Lapsi voi tutustua varhaiskasvatuspaikkaan huoltajan kanssa ennen aloitusta. **Huomioitahan että lapsi voi jäädä päiväkotiin ilman huoltajaa vasta perheen ”otamme varhaiskasvatuspaikan vastaan” – lomakkeella ilmoittamasta aloituspäivämäärästä alkaen.**

Ensimmäisellä tutustumiskerralla aikaa varataan noin tunti ja tutustumisaikaa kasvatetaan vähitellen. Tutustumisjaksolla lapsen on mahdollista osallistua ulkoiluun, sisällä leikkimiseen tai ohjattuun toimintaan, ruokailuun ja päivälevolle. Tutustumisjakso voi sisältää lapselle 1-3 maksutonta ateriaa.

Vakuutukset

Espoon kaupunki on vakuuttanut tapaturmavakuutuksella varhaiskasvatuksessa olevat sekä esiopetuslapset sellaisessa koko- ja osapäivähoidossa, jossa Espoon kaupunki on pääjärjestäjänä. Vakuutusyhtiö korvaa 8.410 euroon asti aiheutuneita tutkimus- ja hoitokuluja. Tapaturman on pitänyt sattua varhaiskasvatuksessa tai varhaiskasvatusmatkalla. Sama pätee esiopetukseen. Tapaturmatilanteessa lapsi toimitetaan hoitoon kaupungin terveysasemalle. Vakuutus korvaa julkisen sektorin terveydenhoitopalveluiden käyttämisestä aiheutuneet maksut.

Lapsen poissaolot

Lapsen viikoittainen poissaolopäivä voi vaihdella, mikäli se johtuu huoltajan työstä tai opiskelusta. Muista syistä johtuvat säännölliset poissaolopäivät sovitaan tietyille viikonpäiville. Lomista ja ylimääräisistä vapaapäivistä tulee aina ilmoittaa mahdollisimman pian.

Varhaiskasvatuspaikka raukeaa, mikäli poissaolo jatkuu yhtäjaksoisesti 11 kalenteriviikkoa. Päätös ei koske isyysvapaata, eikä lapsen pitkäaikaista sairastumista. Pitkäaikaisesta sairaudesta huoltaja toimittaa lääkärintodistuksen yksikön esimiehelle. Lapsen ollessa poissa varhaiskasvatuksesta kalenterikauden kaikkina päivinä peritään puolet kuukausimaksun määrästä. Mikäli läsnäolopäiviä on kuukaudessa yksi tai enemmän, peritään koko kuukauden maksu.

Lapsen sairastuminen

Lapsen sairastumisesta tulee aina ilmoittaa varhaiskasvatyüksikköön mahdollisimman pian, kuitenkin **viimeistään klo. 8.00**. Ilmoituksen voi tehdä ilta- ja yöaikaan tekstiviestillä, kun mainitsee lapsen nimen, ryhmän ja poissaolon syyn. Lapsen sairastuessa päiväkotipäivän aikana otamme yhteyttä huoltajiin ja sovimme lapsen hakemisesta kotiin. Lapsen sairastaessa on riittävän pitkä toipuminen kotona tärkeää sekä hänen oman terveytensä että muiden päiväkodin lasten kannalta. Toipumiseen vaadittava aika on yksilöllinen. Yksi kuumeeton päivä on hyvä nyrkkisääntö, mutta oksennus- ja ripulitaudeissa päiväkotiin tulisi palata vasta kahden oireettoman päivän jälkeen.

Lapsen ollessa sairautensa vuoksi poissa varhaiskasvatuksesta kaikki kalenterikuukauden toimintapäivät, ei maksua peritä lainkaan. Mikäli sairauspäiviä on vähintään 11 toimintapäivää kalenterikuukaudessa, peritään puolet kuukausimaksun määrästä.

Lapsen lääkehoito

Lapselle ei pääsääntöisesti anneta lääkkeitä hoitopäivän aikana. Tästä johtuen päiväkodissa annetaan vain välttämättömät lääkkeet. Lääkkeenannon yksityiskohdista sovitaan huoltajien kanssa ja lääkkeen anto edellyttää hoitaneen lääkärin kirjallisia ohjeita, kuten reseptiä tai lääkkeessä olevia apteekin merkintöjä. Lääke tulee toimittaa kerta-annoksina tai lääkepakkauksen edellyttämällä annoksina lapsen nimellä varustettuna, jolloin vastuu lääkkeen ja lääkeannoksen oikeellisuudesta on huoltajilla. Jatkovaa lääkitystä tarvitsevien, pitkäaikaissairaiden lasten (esimerkiksi astma, diabetes tai vaikea allergia) lääkkeitä koskevat annostusohjeet ja lapsen hoito-ohjeet kirjataan lääkehoitosuunnitelmaan, joka tehdään yhdessä huoltajien kanssa.

Lapsen tuominen päiväkotiin

Lasi tuodaan ryhmään saakka, jossa hänet luovutetaan henkilökunnan vastuulle. Ennen ryhmään tuloa lapsi laittaa sisätossut ja pesee kätensä huolellisesti saippualla infektioiden leviämisen ehkäisemiseksi.

Lapsen noutaminen varhaiskasvatuksesta

Henkilökunta luovuttaa lapsen lyhyiden kuulumisten kera huoltajalle tai muulle **kirjallisesti valtuutetulle hakijalle** (varahakija). Mikäli joku muu kuin huoltaja hakee lapsen, tulee siitä aina ilmoittaa ryhmän henkilökunnalle. Lähtökohtana on, että huoltajat yhdessä päättävät lapsen varahakijoista.

Varhaiskasvatussuunnitelma

Lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma eli vasu. Ryhmän lastentarhanopettaja laatii suunnitelman yhdessä lastenhoitajien ja huoltajien kanssa. Suunnitelma päivitetään vähintään kerran vuodessa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma koostuu seuraavista osista: Tervetuloa varhaiskasvatukseen, lapsi kotioloissa, lapsen oma osio ja lapsi varhaiskasvatuserityisryhmässä.

Lomakkeeseen on kirjattu kysymyksiä, jotka liittyvät varhaiskasvatustyötä ohjaaviin laaja-alaisen osaamisen päämääriin sekä oppimisen alueisiin. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä keskustellaan lapsen vahvuuksista, kiinnostuksen kohteista ja myös lapsen osaamisesta ja yksilöllisistä tarpeista. Lapsi osallistuu varhaiskasvatussuunnitelman tekemiseen ikätasolleen sopivalla tavalla ja lapsen oma osio on osa varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Kielireppu – suomi toisena kielenä oppimisen seuranta

Kielireppu on Espoon suomenkielisen opetustoimen ja varhaiskasvatuksen yhteishanke, jonka tavoitteena on luoda yhtenäiset arviointikriteerit kielitaidon kehittymisen seurantaan. Kielireppu sisältää eväspussin (huoltajan arvio lapsen kielitaidosta), kielikompassin (lapsen ja äidinkielenopettajan arvio lapsen äidinkielenäidistä koulussa), seurantalomakkeen (puhumisen ja kuuntelemisen taitotasoa) sekä kuvajutun (arviointimateriaali vuorovaikutuksen kehittämisen seurantaan).

Allergiat ja erityisruokavaliot

Erytisruokavalio toteutetaan terveydellisistä syistä lääkärintodistuksen perusteella. Lääkärintodistus ja sen perusteella täytettävä erityisruokavalioilmoitus toimitetaan lukuvuoden alussa tai aina, kun ilmenee vältettäviä ruoka-aineita. Ruokavaliokokeiluja voidaan toteuttaa vain lääkärintodistuksen perusteella ja erityisruokavalioilmoitukseen merkitään kokeilun tarkka ajankohta.

Lääkärintodistusta ei edellytetä vähälaktoosisessa, laktoosittomassa tai kasvisruokavaliossa (lakto-ovovegetaarinen) eikä ruokavalion perustuessa uskonnollisiin syihin. Lääkärintodistusta ei tarvita, kun lieviä, itsestään ohittuvia oireita (esimerkiksi suun kutina, ihon lehahtelu) aiheuttavat ruoka-aineet siirretään syrjään. Ruokavalion ollessa erityisen rajoittunut, liitetään erityisruokavalioilmoitukseen yksilöllinen ruokavaliosuunnitelma.

Loma-aikojen varhaiskasvatus

Kesäkuukausina ja joulun loma-aikana varhaiskasvatusta järjestetään keskitetysti ensisijaisesti niille lapsille, joiden huoltajat tarvitsevat sitä työn tai opiskelun vuoksi. Toimintaa voidaan yhdistellä myös muina aikoina etenkin pienissä yksiköissä tai yksittäisissä ryhmissä.

Kesä 2018:

25-29.6.2018 pieniä yksiköitä ja päiväkotien lapsiryhmiä saatetaan yhdistellä (toimintaa ns. supistetaan hoidon tarvetta vastaavaksi)

2.-27.7.2018 toiminta keskitetään muutamaaan päiväkotiin/palvelualue

Joulun aika ja vuoden vaihte 2018-19:

27.-29.12.2018 toiminta keskitetään muutamaaan päiväkotiin/palvelualue

2.-8.1.2019 pieniä yksiköitä sekä päiväkodin lapsiryhmiä saatetaan yhdistellä

Kirjallisuusvinkkejä lapselle luettavaksi

Vanhempien lisäksi myös lapselle on iso muutos aloittaa päiväkodissa. Aloitamista voi käsitellä lapsen kanssa esimerkiksi alla olevien satujen avulla:

Tatu ja Patu päiväkodissa (Havukainen, Aino & Toivonen, Sami)

Miina ja Manu päiväkodissa (Koskinen, Teuvo)

Sanna menee päiväkotiin (Wolde, Gunilla)

Huuko menee päiväkotiin (Melling, David)

Piraatti Pate / Prinsessa Paula: Pääsen päiväkotiin (Li, Amanda)

Oona ja Eetu – päivä hoidossa (Kirkkopelto, Katri & Wäre, Mervi)

Onni-poika menee päiväkotiin (Pellicioni, Sanna)

Maisa menee päiväkotiin (Cousins, Lucy)

Tomppa ja Kissantassut (Louhi, Kristiina)

Sadan asteen eskarikuume (Hirvonen, Hannu & Kolehmainen, Mika)

Liite 2: Mitä mukaan päiväkotiin?

Mitä mukaan päiväkotiin?

- Haalari tai ulkohousut ja takki (kesällä lämpimällä säällä riittää vaihtovaatteet)
- Vedenpitävät ulkoiluvaatteet tai sadetakki ja kurahousut
- Vuodenaikaan soveltuvat hanskat (tarvittaessa myös vaitohanskat)
- Vedenpitävät hanskat tai kurarukkaset
- Hattu, kesällä riittää myös huivi
- Sään mukaiset ulkokengät, joissa lapsen on hyvä liikkua
- Kumisaappaat tai muut vettä pitävät kengät
- Villasukat (tarvittaessa kumisaappaisiin ja talvikenkiin)
- Alushousuja (kuivaksi opettelevalle reilusti vahinkojen varalle!)
- Sukkia tai sukkahousuja
- Pitkä- ja lyhythihaisia paitoja, bodyja tai mekkoja
- Huppari tai muu lämpimämpi paita
- Housuja
- Sisätossut
- Unikaveri
- Tutti ja varatutteja, mikäli on lapsella käytössä
- Vaipat, mikäli ne ovat lapsella käytössä
- Voitte tuoda valokuvan perheestänne lapsen ikävää helpottamaan

Syksyllä tai keväällä aloittavalle lapselle lisäksi:

- Aurinkorasva
- Shortseja / hameita / mekkoja tai muuta kesäisempää vaatetta

Talvella aloittavalle lapselle lisäksi:

- Kauluri
- Lämmin kerrasto, esimerkiksi fleeeceasu tai villahaalari

Tarkista lapsesi ryhmästä, mikä ryhmän käytäntö on seuraavissa asioissa:

- Xylitol-pastillit
- Juomapullo

Toivomme, että lapsella olisi päiväkodissa päällään mukavat ja helposti puettavat sisävaatteet, jotta hänen on mukava touhuta ja opetella pukeutumaan. Päiväkodissa tarvitaan myös säänmukaiset ulko-vaatteet ja kengät, sillä ulkoilemme säällä kuin säällä. Päiväkotiin on hyvä tuoda reilusti vara-vaatteita, sillä vaatteet saattavat päivän aikana likaantua tai kastua. Likaiset vaatteet ja kuravaatteet tulisi viedä kotiin pestäväksi aina tarvittaessa, sillä päiväkodilla ei ole pesu mahdollisuutta. Mikäli lapsenne käyttää vaippaa, toivomme teidän tuovan kokonaisen vaippapaketin, ei yksittäisiä vaippoja. Kerromme teille, kun vaippapaketti alkaa olla loppuillaan. **Suosimme päiväkodilla teippi-vaippoja housuvaippojen sijaan.**

Päiväkodissa saattaa useammalla lapsella olla samanlaisia tai samankaltaisia vaatteita, joten **toivomme teidän nimikoivan huolellisesti kaikki lapsenne tavarat ja vaatteet.** Huomioitahan nimikoinnissa, että nimikoitte aina molemmat kengät, hanskat ym. ei vain toista, jotta parit löytävät varmemmin toisensa! Nimikoimattomat vaatteet sekaantuvat herkemmin, jolloin riski vaihtumisesta tai katoamisesta kasvaa. Monissa ryhmissä on käytössä niin sanottu Kenen? -kori tai vastaava, jonne laitamme nimikoimattomat vaatteet, mikäli emme tunnista varmasti kenelle ne kuuluvat, ja sitä kannattaakin seurata säännöllisesti.